

Новы Час

10 ГАДОЎ
БЕЗ ЗМІТРА ЗАВАДСКАГА

Стар. 2

ЭЛІТА ЎМОЎНАЯ І САПРАЎДНАЯ

Эліта — прадукт адкрытага грамадства, прадукт палітычнай канкурэнцыі. Там, дзе ва ўладу трапляюць шляхам прызначэння, фармующца клікі

Стар. 4

ЯК ПАДЗЯЛІЦЬ БЕЛЬГІЮ

Фламандскія нацыяналісты ўесь час змагаліся за роўнасць фламандскай і французскай мовы. Сёння дасягнутая імі рэальная двухмоўнасць, магчыма, галоўная гарантыва таго, што Бельгія захаваецца як адзіная дзяржава

Стар. 13

МАЦІ БОЖАЯ АПЯКУНКА БЕЛАРУСІ

Стар. 15

ISSN 2218-2144

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!
**ГІСТАРЫЧНАЕ РЭХА
ГРУНВАЛЬДА**

Нарыс Аляксея Хадыкі

▶ ГЕАПАЛІТЫКА

ДАЦІСНУЛІ

Сяргей САЛАЎЁУ

Усё ж такі беларускага презідэнта даціснулі. Беларусь падпісала пагадненне аб Мышнага саюзе з Расіяй і Казахстанам. Мышны кодэкс Мышнага саюза (МС) 6 ліпеня набыў моц на тэрыторыі Беларусі. З гэтага часу паміж Беларуссю, Казахстанам і Расіяй ствараецца адзіная мытная тэрыторыя. Гэта рашэнне замацавана ў сумеснай заяве кіраўнікоў дзяржаў Мышнага саюза 5 ліпеня ў Астане.

Як заявіў у Астане віцэ-прем'ер Андрэй Кабякоў, з 6 ліпеня сітуацыя на беларуска-расійскай мяжы зменіцца істотным чынам. Калі раней расійскі бок ажыццяўляў мыт-

нае афармленне і мытны кантроль у дачыненні да тавараў з трэціх краін па больш чым 11 700 пазіцыях, то з 6 ліпеня будуць кантролівацца толькі некалькі дзесяткаў пазіций та-

вараў, па якіх прадугледжаны выключэнні з рэжыму функцыянавання адзінай мытнай тэрыторыі МС.

«Любы тавар, увезены на тэрыторыю Мышнага саюза і ўведзены ў свабоднае абарачэнне, можа свабодна перасякаць любыя межы краін саюза без кантролю і мытнага афармлення. Гэта значыць, Беларусь можа арганізоўваць зборачныя вытворчасці і свабодна гандляваць гэтай прадукцыяй на тэрыторыі ўсаго Мышнага саюза», — патлумачыў журналістам Кабякоў.

З моманту ўвядзення ў дзеянне Мышнага кодэкса набывае моц пагадненне, якое тычыцца

ўстанаўлення адзінных правіл у сферы тэхнічнага рэгулювання, санітарнага, ветэрынарнага, фітасанітарнага кантролю. Такім чынам, усе сертыфікаты і пратаколы даследаванняў на адпаведнасць тэхнічным патрабаванням прадукцыі, атрыманыя айчыннымі суб'ектамі гаспадарання непасрэдна ў беларускіх іспытных лабараторыях, сапраўдныя на ўсёй тэрыторыі МС.

Праўда, даціснулі не канчаткова. Разыходжанні адносна экспартных пошлін у межах МС захоўваюцца. «Беларускі бок па-ранейшаму лічыць, што фарміраванне Мышнага саюза, адзінай мытнай тэрыторыі вядзе да адмены экспартных пошлін ва ўзаемным гандлі. Расійская Федэрэцыя і Казахстан — я падкрэсліваю, што гэта не рашэнне адной Расіі, на гэтым настойвае і Казахстан, — лічыць, што да фарміравання Адзінай эканамічнай прасторы (АЭП) і набыцця моцы ўсімі пагадненнямі, якія фарміруюцца АЭП, у кожнага боку застаецца права збіраць экспартныя пошліны. Пры фарміраванні АЭП такіх магчымасцяў не застанецца», — сказаў першы віцэ-прем'ер РФ Ігар Шувалаў.

Кабякоў, у сваю чаргу, паведаміў журналістам, што мытныя пошліны на нафту і нафтапрадукты будуць знятые для Беларусі пасля падпісання і ратыфікацыі нашай краінай усяго пакета дакументаў па стварэнні АЭП. Мышныя пошліны на нафту і нафтапрадукты для Беларусі будуць знятые аўтаматычна, не чакаючы, калі дакументы па АЭП падпішуць і ратыфікуюць Расія і Казахстан.

У пратаколе таксама замацавана захаванне да 1 ліпеня 2011 года дзейных ставак мытных пошлін на легкавыя аўтамабілі для фізічных асоб. Іх рэгуляванне нацыяналічным заканадаўствам прадоўжана яшчэ амаль на год, што не можа не ўзрадаваць.

Такім чынам, Беларусь амаль здалася. Напэўна, усё

ж такі Лукашэнка не выйграў у нядыўнай «газавай вайне», хаця ўсе ягоныя патрабаванні (кшталту аплаты за транзіт, падвышэння кошту транзіту і г.д.) былі выкананыя. Больш за тое, прэзідэнт Беларусі звярнуўся да апанентаў Крамля — камуністу і бізнесоўцу. Ад яго імя асабістая бачанне «газавай вайны» было разасланы ў галоўны орган КПРФ — газету «Праўда» і больш чым 80 бізнесоўцам Pacii. Як звычайна, вінаватым у «газавай вайне» было прызначана кіраўніцтва Pacii.

І вось тут Аляксандр Лукашэнка выклікаў моцную нервовую рэакцыю Крамля. І Крэмль паказаў, што можа скарыстоўваць такі ж метады пропаганды, як і Лукашэнка. 4 ліпеня ў праграме «Надзвычайнае здарэнне» на расійскім тэлеканале НТВ быў паказаны документальны фільм «Хросны бацька». У ім гаварылася пра датычнасць вышэйших службовых асоб Беларусі да загадкавай смерці віцэ-спікера Вярховнага Савета Генадзя Карпенкі, выкрадання і забойстваў былога міністра ўнутраных спраў Юрыя Захаранкі, віцэ-спікера Вярховнага Савета, былога кіраўніка Цэнтрвыбаркама Віктара Ганчара, журналіста Дзмітрыя Завадскага, бізнесмена Анатоля Красоўскага. Акрамя таго, «прайшліся» і па асабістым жыцці Аляксандра Рыгоравіча.

Калі шчыра, у фільме шмат нацягаў і нестыковак. Але сам факт, што Крэмль (а ніхто не сумніваецца, што кантроль над НТВ належыць Крамлю) паказаў, што ў адказ на антырасійскую пропаганду па БТ здолее зрабіць «антыбацькаўскую» пропаганду, уражвае.

Зараз відавочна, што на маючых адбыцца прэзідэнцкіх выбарах у Беларусі Расія наўрад ці падтрымае Лукашэнку. Але і Крэмль пакуль што не бачыць таго, хто б мог замяніць непрадказальнаага Лукашэнку на больш спрыяльнную фігуру.

Сітуацыя ў адносінах «двох братніх народаў» амаль дасягнула стадыі «халоднай вайны».

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

NAVINY RATEGIENA

ВАРНЯНЫ. НОВЫЯ АДКРЫЦЦІ МАСТАЦТВА МІНУЛАГА

У Варнянах, што на Астравечыне, рамантуюць касцёл XVIII стагодзя. У адной з закрытыя пад слоем тынкоўкі была знайдзеная фрэска з выявай ксяндза. Постаць маладога паўнаватага чалавека надзвіва рэалістычна. Відавочна, выява зробленая з натуры і прадстаўляе конкретную асобу.

З храмам звязана першая загадка пра гэты населены пункт, калі ўладальніца маёнтка Марына Сангайлова ў 1462 годзе ахвяравала на будаўніцтва касцёла Божага Цела і плябані. Цяперашні касцёл Святога Юрыя быў пабудаваны паводле праекту дойліда А. Касакоўскага ў 1767–1769 гадах на месцы ранейшага. Касцёл вярнулі вернікам у 1990 годзе. Цяпер сярод іншых рэліквій тут будзе і гэты ацапелы твор мастацтва. Раней уесь касцёл быў шчодра распісаны, і нас яшчэ чакаюць цікавыя знаходкі.

ЗАЛЕССЕ. ЧАРГОВАЯ СПРОБА АДРАДЖЭННЯ

7 жніўня 2010 года ў маёнтку Міхала Клеафаса Агінскага адбыўся фестываль-кірмаш «Залессе запрашае сябrou». У праграме фестывалю — выставка-продаж вырабаў народных майстроў, экспкурсія па маёнтку Агінскіх, канцэрт мастацкай самадзейнасці былых і цяперашніх жыхароў Залесся ды навакольных вёсак, а таксама гасцей з-за мяжы (Польша, Літва, Латвія), танцавальны майстэр-клас (веснавучыць першым крокам паланеза — вядомага ў дауніну танца). Тут можна было пакаштаваць традыцыйныя мясцовыя стравы і напоі, навучыцца іх гатаваць, сфатографаваць з «уладаром маёнтка» Агінскім, заказаць свой партрэт у мясцовага мастака, набыць сувеніры з візітнай Залесся, дары Залескай зямлі: бульбу і гародніну, грыбы і ягады, мёд, малако і мясцовыя сыры, «свойскія» яйкі і масла.

ЛУЖКІ. ШТО ПАТРЭБНА ЎЛАДАМ

Кіраўніцтва Шаркоўшчынскага раёна Віцебскай вобласці прайгнаравала прапанову грамадскасці пра сумесную рэалізацыю праекту ўзнайменення старадаўніга мястэчка Лужкі. Так лічыць старшыня Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Антон Астаповіч. Ён нагадаў, што гэта прапанава прагучала яшчэ ў мінулым месяцы ў Лужках на пасяджэнні круглага стала з узделам прадстаўнікоў грамадскасці і мясцовых уладаў.

Астаповіч прапанаваў службовцам падаць сумесную заяўку на грант для ўзнайменення ў Лужках шэрагу помнікаў архітэктуры. Сярод іх — сінагога сярэдзіны XIX стагодзя, звязаная з жыццём бацькі сучаснага ўорту Эліэзера Бэн-Егуды (Лейзера Іцхака Перэльмана), які нарадзіўся ў Лужках у 1859 годзе і вучыўся ў мясцовым хедэры да 1872 года, а таксама водны мылон кансца XIX стагодзя і старадаўнія брукаваныя вуліцы, якія злучае абодва помнікі. Як адзначыў Астаповіч, пазней была дасягнутая дамоўленасць паміж кіраўнікамі таварыства і мясцовымі ўладамі аб падрыхтоўцы сумеснай заяўкі на грант. Па яго словам, чыноўнікі запэўнілі кіраўнікоў таварыства, што пасля занясення сваіх прапаноў у заяўку яны адправяць яе па электроннай пошце да сярэдзіны дня 2 ліпеня. Але не адправілі.

ВІЦЕБСК. АДЗНАЧЫЛІ ДЗЕНЬ НАРОДЗІНАЎ

7 ліпеня выставай жыкле і дэгустацыяй страй габрэйскай нацыянальнай кухні прыхільнікі знакамітага мастака Марка Шагала адзначылі чарговы дзень яго народзінаў. Афіцыйная дата нараджэння — 6 ліпеня, але святкава ён заўжды сёмага. «Верагодна, дата 07.07.1887 прыцягвала Марка Шагала сваёй магіяй», — мяркую дырэктар дома-музея Марка Шагала Ларыса Хмяльніцкая. Сёлета ў гэты дзень у Віцебску адкрылася выставка ізраільскай мастакі Малкі Ценцілер «Веснавыя мелодыі», а паэт Давід Сімановіч прадставіў сваю книгу «Скрыпка Шагала, ці Тут засталася яго душа». Прайшлі іншыя мерапрыемствы.

МАСТИ. ЭКС-ДЭПУТАТ ДЗЕЙНІЧАЕ

Дэпутат райсовета мінулага склікання Дзмітрый Кухлей атрымаў адказ на свой зварот наконт асвялення пешаходнай дарожкі ў раёне вуліц Лерманава і Будаўнікоў. Ад самага пачатку будаўніцтва новага мікрараёна праблема адсутнасці асвялення на гэтым участку дарогі хвялявалася жыхароў, якія былі вымушаныя дабрацца ў цэнтр горада па неасвяленым участку дарогі. Жыхары неаднаразова звярталіся да мясцовых уладаў з просьбай вырашыць гэту проблему.

Зраза Дзмітрый Кухлей атрымаў адказ з ЖКГ, паводле якога ўсталяваны дадатковыя прыборы для асвялення дарогі ў раёне гэтих вуліц.

УЛАДА

ДНЯПРОЎСКІ РУБЕЖ

Іван БАРЫСАЎ

Улады не знайшли часу, каб хоць крыху добраўпарадкаваць мемарыяльны комплекс «Дняпроўскі рубеж», які размешчаны ў Шкловскім раёне на месцы баёў салдат 18-й казанскай (татарскай) стралковай дывізіі.

5 ліпеня 1941 года 18-я казанская (татарская) стралковая дывізія па загадзе камандуючага 20-й арміяй генерал-лейтэнанта Ф. М. Рэмезава заняла абарону паблізу горада Шклова, начала ўзводзіць абарончыя збудаванні і ў цяжкіх бахах з немецка-фашысцкімі захопнікамі мужна трymала абарону да 19 ліпеня 1941 года. Большая частка салдат 18-й дывізіі загінула ў няроўных бахах, усяго ў ліпені 1941 года на беразе Дняпра палегла каля сямі тысяч воінаў.

«У нас наводзяць «паказуху» там, дзе можа кінуць вока высокое начальства, а там, дзе ў 1941 годзе загінулі тысячи людзей, нават палец аб палец не стукнулу. Калі б яны памяталі, што за іх тады паміраў, навялі б хоць элементарны парадак. Але ж ім лепш адзначаць перамогі і імі ганарыща», — скардзіцца ініцыятар узвядзення мемарыяльнага комплексу Міхаіл Кучарэнка.

Дапамагчы школоўскім уладам 5 ліпеня вырашылі актыўісты кампаніі «Гавары праўду!» са Шклова і Бялыніч. І ўжо праз дзесяць хвілін пасля таго, як яны пачалі наводзіць парадак на «Дняпроўскім рубежы», на мемарыял прыехалі супрацоўнікі Шкловскай міліцыі. Яны сказали,

што ў райаддзел патэлефанавалі мясцовыя жыхары і паведамілі, што на мемарыяльным комплексе знаходзяцца незнаёмыя людзі, якія немаведама што робяць. Хто менавіта званіў, супрацоўнікі міліцыі патлумачылі, што пажадалі.

«Мы патлумачылі міліцыянерам, што з'яўляемся актыўістамі кампаніі «Гавары праўду!», уручылі ім візітнікі Уладзіміра Някляева і прапанавалі дапамагчы ўборцы тэрыторыі комплексу, — расказаў актыўіст кампаніі Алег Мяшэліца. — Супрацоўнікі міліцыі нашу прапанову не падтрымалі, спаслаўшыся на тое, што вельмі занятыя па службе.

ПАМЯЦЬ

10 ГАДОЎ БЕЗ ЗМІТРА ЗАВАДСКАГА

Генадзь КЕСНЕР

Дзесяць гадоў таму, 7 ліпеня 2000 года, бяспледна знік аператар расійскага тэлеканала ГРТ, сябра ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» (БАЖ) Зміцер Завадскі. Дзесяць гадоў ні родныя, ні блізкія, ні сябры, ні калегі Змітра не ведаюць, што з ім здарылася на самай справе.

У дзесятую гадавіну знікнення калегі да пад'езду дома № 70 на сталічнай вуліцы Данілы Сердзіча, дзе жыў Зміцер Завадскі, прыйшлі журналісты, каб ушанаваць памяць калегі. Былі тут і прадстаўнікі Першага канала расійскага тэлебачання, дзе калісьці працаўнікі тэлевізора. На лаве перад пад'ездам устанавілі партрэт Змітра, на сцежцы знічкам выклалі слова «Дзіма». Тыя, хто ведаў Завадскага асаўбіста, прыгадвалі цікавыя моманты з сустэрчай з ім, вандроўкі і рыбалкі, сумеснае баўленне часу...

«У БАЖа ёсць такая мэта — стварыць хроніку незалеж-

най журналістыкі. Зусім хутка споўніцца дваццаты год сувэрэнітэту і незалежнасці нашай краіны, і мы б хацелі стварыць гісторыю таго, што з намі адбывалася за гэтыя дваццаты год — сказала старшыня БАЖ Жанна Літвіна. — Тая работа рухаецца вельмі марудна, і адна з прычын, што ў гэтай гісторыі, гэтай хроніцы ёсць дзеў лістарычныя старонкі — лёс Змітра Завадскага і лёс Веранікі

Чаркасавай. Гэтыя дзве старонкі недапісаныя, незавершаныя, на гэтых старонках на сённяшні дзень няма імёнаў людзей, якія вінаватыя ў тым гвалце, які быў здзейснены з нашых калегаў. Пакуль мы сюды прыходзім, я ўпэўнена, што кожны з нас будзе памятаць, што гэтыя старонкі трэба дапісаць. Інакш не можа быць гісторыі незалежнай беларускай журналістыкі».

Святлана Завадская ў той чорны дзень не прадчуvala, што яе муж пагражае небяспека, але калі гэта здарылася, яна была нібы ашаломленая. Паводле яе слоў, зразумець пачуцці сваякоў зніклых могуць толькі тыя, хто перажыў нешта падобнае — настолькі гэта цяжка.

Вольга Рыгораўна Завадская падзякаўала ўсім, хто прыйшоў да дому, дзе жыў Зміцер. «Я ніводна гаёне не адчувала, што засталася без вашай дапамогі... И напярэдадні прэзідэнцкай кампаніі я хачу пажадаць, каб вы пісалі такія матэрыялы, якія б даходзілі да сэрцаў выбаршчыкаў, ...каб ніколі не паўтарыліся такія трагедыі, як з майм сынам, а таксама з Ганчаром, Красоўскім, Захаранкам», — сказала Вольга Рыгораўна.

КЛОПАТ

ШКЛОВУ — ЛЯДОВЫ ПАЛАЦ

Ірина БЕГАНКІНА

На малой радзіме Аляксандра Лукашэнкі ў горадзе Шклове пачалося ўзвядзенне лядовага палаца.

Пра тое, што будаўніцтва лядовага палаца ў Шклове пачненца ў другім квартале 2010 года, яшчэ ў лютым паведаміў на прэс-канферэнцыі старшыня Шкловскага райвыканкама Аляксандар Бойка.

Аднак доўгі час ніякіх працаў падрыхтоўцы да будаўніцтва не вяліся, і жыхары Шклова пачалі ўжо пагаворваць пра тое, што рэалізацыя амбіцнайнага праекта адкладзена з-за адсутнасці грошай у буджэт.

Але незадоўга да візіту Аляксандра Рыгоравіча на гістарычную радзіму (кіраўнік дзяржархавы) падрыхтоўцы выдадзілі ў Шкловскім раёне 18–19 чэрвеня і прынялі ўздел у культурна-асветніцкай акцыі «Шклову збірае сябру» на беразе Дняпра, побач з

льжаролернай трасай, з'явілася будаўнічая тэхніка. Пачаліся падрыхтоўчыя працы: здымалі ўрадлівія грунт і адсыпацца жвірам аснова пад будучы лядовы палац.

Праект будзе фінансавацца з трох крывацій: рэспубліканскага, абласнога і мясцовага бюджетаў. Усяго на ўзвядзенне крытай лядовай арэны з трывалай на 300 месцаў і добраўпарадкаванне тэрыторыі плануецца выдаткаўца калі 50 мільярдаў беларускіх рублёў. Увод у дзеянне лядовага палаца запланаваны на 2011 год.

«Шмат хто з маіх землякоў, — кажа жыхар Шкловіа Міхаіл Кучарэнка, — здзіўляецца, навошта нашаму невялікаму раёну яшчэ і лядовы палац (у Шкловскім раёне працягвае 32 тысячы чалавек, з іх у Шклове — 17,8 тысячы). У нас і так паўгоды зіма. Раён датацыйны, даўгой процім, а тут яшчэ велізарныя гроши выкінуць на пабудову палаца. А колькі сродкаў запатрабуеца на яго ўтриманне? У вёсцы Александрыя, на радзіме Аляксандра Ры-

горавіча, пабудавалі велізарны для невялікага населенага пункта фізкультурна-аздараўленчы комплекс з басейнам, дык цяпер сюды возяць школьнікаў з усяго Шкловскага раёна і нават суседнія Віцебскай вобласці, накіроўваючы працаўнікоў шклоўскіх і круглянскіх прадпрыемстваў, і ўсё адно ФАК прыносіць толькі страты. Акрамя таго, наяўнасць лядовага палаца прадугледжвае, што ў Шклове будзе і хакейная каманда майстэрстваў. А дакуль у Шклове хакеісты? Давядзенца клікніць «варагаў», і гэта прытым, што футбалісты каманды «Спартак», якія прадстаўляюць Шклову ў другім дывізіёне чэмпіянату Беларусі, свае мізэрныя зарплаты своечасова атрымаць не могуць. Хіба Рыгоравіч з сынамі прыедуць сюды гуляць...»

Нават калі лядовы палац у Шклове і пабудуюць, для большасці жыхароў раёна яго паслугі будуть папросту недаступныя, бо зарплаты ў землякоў прэзідэнта пакідаюць жадаць лепшага.

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ПАД УВАГАЙ — ІНТЭРНЭТ

Сяргей САЛАУЁЎ

Ад пачатку тыдня інтэрнэт у Беларусі жыве па-новаму. Зараз інтэрнэт-карыстальнікі мусіць «фільтраваць базар» на форумах і ў абмеркаваннях. Но не дай божа хтосьці паскардзіца на некарэнтыя выказванні, і ўсё — крымінальны артыкул аб «абразе гонару і годнасці». Альбо наўпрост заблакуюць і сайты, і форумы.

Пастановай Аперату́на-аналітичнага цэнтра пры презідэнце і Міністэрства сувязі і інфарматызацыі ад 29 чэрвеня зацверджана палажэнне аб парадку абмеркавання доступу карыстальнікіў інтэрнэт-паслуг да інфармацыі, забароненай да распаўсюджання ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі.

Спіс абмеркаванага доступу фарміруецца Дзяржжаўнай інспекцыяй па электрасувязі Міністэрства сувязі і інфарматызацыі (РУП «БелДІ») на падставе рашэння кіраўнікоў Камітэта дзяржканторлю, Генеральнай прокуратуры, ААЦ, рэспубліканскіх органаў дзяржкіравання.

Аб прынятым рашэнні на працягу трох працоўных дзён накіроўваецца адпаведнае паведамленне БелДІ і ўладальніку (уласніку) інтэрнэт-ресурсу, доступ да якога абмяжоўваецца, пры ўмове знаходжання ресурсу ў нацыянальным сегменте ссеткі інтэрнэт.

У паведамленні ўказваюцца: ідэнтыфікатары інтэрнэт-ресурсу, доступ да якога падлягае абмеркаванню; падставы для абмеркавання доступу са спасылкай на норму заканадаўчага акта, у адпаведнасці з якой інфармацыя забаронена да распаўсюджання.

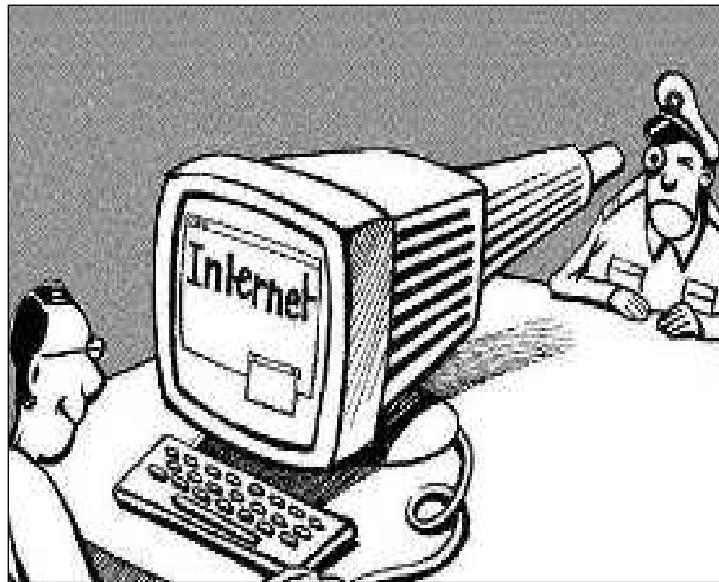
Юрыдычныя асобы, іх філіялы і прадстаўніцтвы, а таксама індывидуальныя падпрымальнікі і грамадзяне маюць права звяртацца ва ўпаўнаважаныя дзяржаўныя органы з прапановамі аб фарміраванні спісу абмеркаванага доступу.

Днімі «пад кабылу» трапіла адна са старэйшых беларускіх палітычных партый — Партыя БНФ. Міністэрства юстыцыі вынесла ёй пісьмовае папярэджанне

То бок, любы грамадзянін можа папрасіць абмеркаваць нейкі інтэрнэт-ресурс для ўсіх астатніх карыстальнікіў. Пры гэтым абскардзіць гэта рашэнне можна толькі ў судовым парадку. На суд пойдзе процьма грошай і месяцы два часу. Неблагі сродак напоўніць бюджет!

I, што самае галоўнае, гэта сістэма пачала дзеяніцаў! Не працуе інтэрнэт-сайт газеты «Віцебскі кур'ер».

Як паведаміла БелАПАН заснавальнік газеты Вольга Караб, сайт размішчаецца па адрасе www.kurier.vitebsk.by і абслугоўваецца Віцебскім аддзяленнем РУП «Белтэлекам». «Мы

звязаліся з «Белтэлекамам», і нам паведамілі, што паступіла заяўка на блакаванне сайта. Нам далі нумар тэлефона, па якім можна даведацца падрабязнасці, але там нікто не адказвае», — сказала Караб.

Вось тут ўсё ў дзеянні — і нейкі «ананім», які запатрабаваў закрыццё сайту, і «Белтэлекам», які імгненна заблакаваў сайт, і парушэнне правоў заснавальніка сайту, і парушэнне правоў грамадзян на атрыманне той інфармацыі, якая ім даспадобы. Здавалася б, не хочаш ты чытаць сайт «Віцебскага кур'ера», — дык проста на сваім кампьютеры ўнісі яго ў спіс непажаданых альбо заблакаваных! Але не — трэба, каб іншыя яго не чыталі. Па прычынах таго, што там табе праста нешта не падабаецца.

Так можна закрыць мноства сайтаў. З палажэння аб інтэрнэт-фільтрацыі ў яго выніковым варыянце знятыя найбольш адыйёзныя пункты. Прагэта 6 ліпеня на прэс-канферэнцыі ў Мінску паведаміў намеснік старшыні кіраўніцтва асацыяцыі «Белінфакам», генеральны дырэктар УП «Надзеіныя праграмы» (ТУТ.ВУ) Юрый Зісер.

Тым не менш сутнасць дакумента засталася ранейшай. «Усе адно ёсьць чорныя спісы, ўсё будзе фільтраваць. Гэта значыць, што, цалкам магчыма, праз нейкі час мы ўбачым, што дзяржавных установ і прадпрыемстваў нейкія сайты стануть папросту не бачныя», — разважае Зісер. Разам з тым, паводле меркавання

экспертаў, такія меры будуть толькі стымуляваць рост індывидуальных падключэнняў да інтэрнэта.

Гендырэктар УП «Надзеіныя праграмы» таксама адзначыў, што выніковы варыяント дакумента не прадугледжвае кантэнт-фільтрацыю, якая пропанавалася ў чарнавых версіях дакумента, што трапілі ў прэсу.

А які сэнс кантэнт-фільтрацыі, калі сам кантэнт будзе небачны? Таму папросту скараціўся выіскі на фільтрацыю, што цалкам адпавядзе дырэктыве прэзідэнта аб эканоміі і беражлівасці. Асабліва ва ўмовах «га-

зных войнаў» і неабходнасці эканоміі энергарэсурсаў. Карацей, калі выходитце з памяшкання, праверце, ці выключылі вы сайт і ці пагасілі святло.

Але «што напісаныя пяром, тое не вырубіш сякеры». У адным з мінскіх выдавецтваў падрыхтаваны да выдання двухтомнік выбраных твораў Ларысы Геніюш (1910–1983). Кніга выйдзе з друку да 100-годдзя з дня нараджэння паэты — 9 жніўня, паведаміў даследчык творчасці Геніюш намеснік старшыні Саюза беларускіх пісьменнікаў Міхаіл Скобла.

Паводле яго слоў, у першы том збору твораў увайшлі вершы і пэмы: выбраныя з прызыццёвых кніг і публікацыі у маладаступнай першыёдзяцьці, прычым 74 вершы друкуюцца ўпершыню. У другі том увайшла мемуарная проза: «Споведзь» і «Странаў у сэрца»; асобны раздел кнігі склалі лісты, большасць з якіх друкуецца ўпершыню.

У прадмове да двухтомніка Скобла адзначае, што «адным з першых кроаку сапраўды беларускай улады стане рэабілітацыя Ларысы Геніюш і належнае ўшанаванне яе памяці». Нягледзячы на тое, што зараз афіцыйныя ўлады Беларусі не вельмі шануюць пастку.

Ну і днімі «пад кабылу» трапіла адна са старэйшых беларускіх палітычных партый — Партыя БНФ.

Міністэрства юстыцыі вынесла ёй пісьмовае папярэджанне.

Міністэрства юстыцыі вынесла ё

ГРАМАДСТВА

6

ПАСЛЯ ПАДЗЕІ

СВЯТА, ШТО ЗАБЛУКАЛА

Аляксей ХАДЫКА

За паўтара дзесятка гадоў
святкавання 3 ліпеня,
як можна зразумець па
шматлікіх плакатах, што
спалучаюць надпісы пра
Дзень незалежнасці і Дзень
Рэспублікі, улада канчаткова
не вызначылася, што ж яна
святкуе. У савецкія часы было
прасцей: Дзень вызвалення
Мінска савецкімі войскамі
ад неміцца-фашистскіх
захопнікаў.

Недарэчнасць выбару даты (апрача цудоўнай сезоннай прывязкі: звыкла добрае надвор’е, кароткія ночы — гуляй у завадальненне) апошнім часам падштурхоўвае дзяржаўных ідэолагаў шукаць для свята ідэалагічнае напаўненне. Тым болей, што ў кантэксле нафтава-газава-малочных сутыкненняў з Расіяй рэжыму становіща зразумелым: ратаванне реальнае незалежнас-

ці (а значыць і самога сябе) будзе звязана з сэнсавым напаўненнем незалежнасці, прыцягальнім для народа.

Пакуль атрымліваецца хаатычна, хаця тэндэнцыя станоўчая, бо ў кожным разе прапанова інтэрпрэтацыі павялічвае крытычную масу індывідуальных спроб прааналізаць ситуацыю.

Да прыкладу, максімальная набліжаны да галоўнага афі-

цынага свята рыцарскі фест у Наваградку, які адбыўся ў папярэдня выходныя 26–27 чэрвеня, быў аформлены пад ілюстрацыю сярэднявечнай перадгісторыі сённяшняй шчаслівой сацыяльна арыентаванай Беларусі. Улюбёны памяркоўнікі дэмакратамі чалавек-сімвал неаперабудовы ба ўрадзе міністр культуры Павел Латушка ў вітанні ўдзельнікаў фесту нават называў Вітаўта

вартасць у трывалых рублёў, звычайному чалавеку вельмі складана нават уявіць сабе, пра што ідзе гаворка. А зрабіць нейкія разлікі нават з калькулятарам цяжка. Тым не менш, паспрабуем падлічыць. Па наўкуова абгрунтаваных нормах, чалавеку патрэбна ўжываць у ежу 315,6 грамаў бульбы на дзень, або 115,2 кілаграма на год. Колькасць насельніцтва за гады праўлення Лукашэнкі скарацілася на 850 тысяч і зараз складае 9,5 мільёна чалавек. Разам з немаўлятамі і старымі. Таму гадавая патраба краіны ў харчовай бульбе — блізу 1,1 мільёна тон.

Такім чынам, на ўсё астатніяе застаецца да 8 мільёнаў тон бульбы штогод. Бульбу пераганяюць на спірт, вырабляюць крухмал, клей, паліўны этапол, выкарыстоўваюць для кармлення жывёлы і птушкі.

Так было і за Саветамі. Самы вялікі ўраджай бульбы, па афіцыйных дадзеных, быў атрыманы ў 1979 годзе — 15,2 мільёна тон, палову якіх сабралі калгасы, а палову насельніцтва. Калгасы, зразумела, у асноўным выконвалі дзяржзаказ — забяспечвалі насельніцтва Москвы і Ленінграда, Савецкую Армію — гэта значыць, мелі спажыўца, які мог з'есці ўсю беларускую бульбу і нават болей.

А сельскае насельніцтва вырошчала такую неверагодную колькасць бульбы, бо трымала велізарнае пагалоўе хатній жывёлы: больш за 1,7 мільёна тон буйной рагатай жывёлы, амаль 2 мільёны свіней, паўмільёна авечак і коз, блізу 25 мільёнаў хатній птушкі. Камбікармоў тады не хапала, таму прыват-

«вялікім беларускім князем». Радыкальней было б толькі «Вітаўт-прэзідэнт».

Калі ж на вуліцах і пляцах старажытнай сталіцы з’явіліся ратнікі ў латах, упрыгожаных чырвона-зялёнымі стужкамі, не ўсе адразу зразумелі, што такім няхітрым чынам гэты сцяг набывае гістарычна-рэтраспектыўную санкцыю. І рыцары — зусім не партугальцы або балгары, як меркавала частка недарэкаў-дасціпнікаў.

Наступным крокам па распрацоўцы сімволіка-мемарыяльнага фону найважнейшага летніага свята стала праграма перазахавання 2 ліпеня парэшткай воінаў, якія загінулі на нашай зямлі ў розных баталіях. Пра праект тры дні не пераставалі паведамляць усе афіцыйныя СМИ, падкрэсліваючы яго дзяржаўную значнасць. У цэлым акт прэтэндаваў зрабіцца абсалютна гуманістичнай і станоўчым — палеглыя салдаты, калі мы прэтэндуем на статус цывілізаванага грамадства, мусіць легчы ў магілы.

Тое, што адбылося, выклікала, аднак, пытанні. Ці маглі бы выявіць мемарыял змагарам суп-

раць нацыянал-сацыялізму, упрыгожаны пафаснымі калонамі са свастыкамі і арламі? Не? Затое нам праланавалі пагадзіца з адкрыццём мемарыялу воінам-змагарам за свабоду Беларусі ў ансамблі мураўеўскай па стылістыцы царквы приходу РПЦ Усіх Святых у Мінску. І гэта ўжо не проста звыклая недарэчнасць, як выкарыстанне архітэктарамі РПЦ цягам апошніх стагоддзяў закасцянерных форм з какошнікамі і шатровымі навершшамі, троўгумфу эклектыкі ў маскоўскім дойлідстве. Гэта скандал.

Як скандальным выглядае і выбар парэшткаў «змагароў за незалежнасць Беларусі». Рускі салдат, які загінуў на Бярэзіне ў 1812 годзе, выганяючы французу, зноў жа рускі вайсковец, ахвяра нямецкай кулі пад Гародні ў першай сусветнай у 1915 годзе, і савецкі, які пад Лоевам у 1943-м ваяваў з нацыстамі. І што тут сімвалізуе змаганне за незалежнасць Беларусі, шаноўная суайчынніці? І музыка на «мерапрыемстве» гучала адпаведная, руская — Чайкоўскі, Мусаргскі. У адрозненне ад архітэктурнага атачэння падзеі — таленавітая, выдатная, але хochaцца, калі нараэшце ў Беларусі народ вызнаныца з сапраўднымі святамі Незалежнасці замест імітацыйнага фэсту 3 ліпеня, каб афармляла яго таксама беларуская музыка. Сімфанічная, духоўная, эстрадная.

На адзін мільён чалавек. Такіх страт не было нават у Вялікую Айчынную, бо сялянскі сем’і мелі шмат дзяцей, а каэфіцыент нараджальнасці быў нашмат вышэйшы, чым зарас.

Гэта не магло не адбіцца на эканоміцы вёскі. Сёння прыватны сельскі статак налічвае меней за 300 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы, меней за адзін мільён галоў свіней, каля 100 тысяч авечак і коз. А колькасць птушак ў прыватных гаспадарках скарацілася настолькі, што пра яе нават не ўзгадваеца ў справацах Белстата. Інакш кажучы, наблізілася да нуля.

Адзначу, што ўсе мае разлікі зроблены па дадзеных афіцыйнай статыстыкі, кампліментарнай па вызначенні, таму на самай справе ўсё можа быць і горш, чым выглядзе. Прывкладам, па дадзеных Белстата вытворчасць бульбы ў 2007 годзе складае 8,7 мільёна тон, з якіх сельгасарганізацыі сабралі 793 тысячи тон, а насельніцтва — 7,8 мільёнаў. На 200 тысяч тон болей, чым было атрымана ў 1979 годзе, калі быў вырашчаны

РОЗДУМ

ПРАЎДА ПРА БУЛЬБУ

Канстанцін СКУРАТОВІЧ

Усе ведаюць, што словам начальства трэба верыць.
Бо калі не верыць, то давядзеца лічыць, што яно не заўсёды праўду кажа. То бок, памыляеца або свядома хлусіць.

Калі так падумаеш ці пра тое скажаш, то ёсьць добры шанец атрымаць кухталёў за паклён. Но начальства на тое і паставіла, каб казаць людзям праўду.

Справа вось якая. Не так даўно віцэ-прем’ер Іван Бамбіза дакладваў на сумесным пасяджэнні дэзвю палат Нацыянальнага сходу асноўныя звесткі пра чарговую пяцігадовую праграму сацыяльна-еканамічнага развіцця краіны, з якой, як кажуць, дзеючы прэзідэнт пойдзе на чарговыя выбары. Між іншым зайшла справа і пра бульбу. Яе перспектывамі на чарговую пяцігодку пасікавіцца акадэмік Рубінаў, якому па пасадзе старшыні Савета Рэспублікі і вучоным званні належыць пільна сачыць за станам сельскай гаспадаркі.

І вось што ён пачаў ад спадара Бамбізы. Маўляў, трэба неадкладна наводзіць у бульбяній справе парадак. Но смеху варта — пры сярэднегадавой вытворчасці бульбы ў 9 мільёнаў тон, мы імпартуем крухмал, чыпсы, бульбу фры і іншыя бульбапрадукты. Хоць эксперыты даводзяць, што мы самі можам штогод экспартаваць паўтара мільёна тон «другога хлеба».

Увогуле, калі вагу прадукту падлічваюць у мільёнах тон, а

максімальная ўраджай бульбы за ўсю гісторыю Беларусі!

Як гэта можна было зрабіць эканамічна, агратэхнічна, тэхналагічна? А галоўнае, навошта? Колькасць вясковага насельніцтва скарацілася без малога на траціні, пагалоўе хатній жывёлы і птушкі — намнога больш, бабулькі бульбы ў дзяржзаказ не прадаюць і не здаюць. Дык навошта ж ім стаяць, прафачце, ракам у баразне? Каб пасадзіць, дагледзець і выбраць «картоплю фры», з якой няведама што рабіць? Ці дзікам на радасць?

У пошуках варыянтаў трэба падумашь. Ці беларусы безнадзеінага дурні, ці беларуская статыстыка памыляеца ў методыках падліку, ці спадары міністры з дэпутатамі з’яўляюцца людзьмі недасведчанымі, ці знарок хлусіць?

Першы варыянт я выключаю.

Цікава было бы таксама ведаць, на якіх падставах экспартны бульбяні патэнцыял сельгасарганізацый вызначаны ў 1,5 мільёны тон, калі яе вытворчасць складае толькі 50 працэнтаў ад гэтай колькасці?

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

12 ЛІПЕНЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніца», Беларусь».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.30 У свеце матараў.
09.05 Nota Bene.
09.45 Здароўе.
10.10 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
11.05 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
12.10 Слова Мітрапаліта Філарэта на дзень Першавярхоўных Апосталаў Пятра і Паўла.
12.20 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
12.25 Прэм'ера.Лірычна камедыя «Мужчына ў дому» (Расія).
14.05 «Залатая Візязі» Беларусі». Перадача 1-я.
14.30 Відэафільм АТН «Кроў» цыклу «Грунвальд».
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
15.30 Меладраматичны серыял «Даярка з Хацапетаўкі. Выклік лёсу» (Расія).
16.25 Серыял «Заўсёды кажы «заўсёды».
17.25 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
17.30 Камедыяна меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).
18.25 Відэафільм АТН «Прабач мяне».
18.50, 01.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «КЕНО».
19.30 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Майстры мастацтва Расія.
21.00 Панарама.
21.50 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
22.00 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Майстры мастацтва Беларусі.
00.15 Серыял «Часткі цела-5» (ЗША). Заключная серыя.
01.05 Дзень спорту.

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00, 20.30, 23.55 Навіны.
06.05 Контуры.
10.10 «Канстанцыі Райкін. Тэатр строга рэжыму».
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Miki Maüs. Хатні клуб».
11.30 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыйны фільм.
12.00 «Малахаў».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.30 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыіны серыял «Тата на ўсе руки».
19.00 Чакай мяне.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Ярмолавы». Шматсерыйны фільм.
22.05 «Застаца ў кімбі». Шматсер. фільм.
23.05 Нашы навіны.
23.20 Навіны спорту.
23.25 Шматсерыйны фільм «Тая, што размаўляе са зданнямі».
00.15 Нашы навіны.
00.30 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
07.40 «Раніца. Студыя добра га настрою».
08.30 «Тыдзень».
09.35 «Вялікі сняданак».
10.05 «Ля параднага пад'езду».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

11.40 «Званая вячэр».
12.35, 18.30 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Вялікі горад».
14.30 Канцэрт М.Задорнова.
15.20 «Зорны рынг».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вячэр».
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, мяняня».
20.25 Фільм «Выспа». Расія, 2006 г.
22.55 «Сталічны футболь».

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.25 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.25 Гангстэрская камедыя «Як рыбка без вады» (Францыя).
12.00 «Пра мастактва».
12.30 Школа рамонты.
13.25 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 Мультфільм.
14.35 Пазакласная гадзіна.
14.50 Тэлебарометр.
15.05 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).
15.40 Дэтэктывы серыял «Налётчыкі».
16.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.25 Медычныя таемніцы.
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.05 Серыял «Анатомія Грэй-4» (ЗША).
19.55 Беларуская часіна.
20.55 Кальханка.
21.15 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
21.50 Дэтэктывы серыял «Налётчыкі».
22.45 Фільм «Каханне як матыў» (Расія).
00.15 Альбарутэнія.

07.00 «Раніца Расіі».
09.25 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
10.20 «Ранішняя пошта».

09.05 Чакай мяне.
10.00 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Miki Maüs. Хатні клуб».
11.30 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыйны фільм.
12.00 «Малахаў».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.30 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Хай кажуць».
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыіны серыял «Тата на ўсе руки».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Ярмолавы». Шматсерыйны фільм.
22.10 «Выклік-4». Шматсерыйны фільм.
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Тур дэ Франс».
23.35 Шматсерыйны фільм «Тая, што размаўляе са зданнямі».
01.30 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца. Студыя добра га настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 Фільм «Выспа». Расія, 2006 г.
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэр».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Гучная справа».
14.40 «Свяя каманда». Моладзеўы серыял. Заключная серыя.
15.40 «Ваенная таемніца».
16.50 «Сталічны футболь».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 «Мачаха». Серыял.
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».

07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
10.10 «Загрымі пад фанфары... Барыс Новікаў».
11.00 Весткі.
11.30 «Нічога асабістага».
11.45 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.
12.40 Тэлесерыял «Каменская».
13.50 Навіны - Беларусь.

11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.
11.30 «Дваржэцкія. Выклік лёсу». Дакументальны фільм.
12.20 Фільм «Галінка бэзу». 2007 г.
13.50 Навіны - Беларусь.
14.25 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.20 Лірычна камедыя «Вандраванне ў закаханасць». 2007 г.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
20.30 Тэлесерыял «Вера, Надзея, Любоў».
22.20 Тэлесерыял «Дворык».
22.55 Тэлесерыял «Каменская».
23.50 «Нічога асабістага».
00.05 Навіны - Беларусь.
00.15 «Весткі.ru».
00.35 Фэст «Славянскі базар - 2010».

07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.25 Сёння.
07.05 Канал «Сёння раніцай».
08.30 «Уркія сенсанскій».
10.20 «Прафесія-рэпартэр».
10.50 «Кулінарны пайдыннак».
11.55 Дэтэктывы серыял «Агент адмысловага прызначэння».
12.40 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
13.30 Дэтэктывы серыял «Адвакат».
15.10 «Чыстасардечнае прызнанне».
15.35 «Аглад. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.30 «Аглад. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Серыял «Сталіца граху».
21.35 Дэтэктывы серыял «Глушэц».
23.50 Моладзеўы серыял «Школа».
00.20 Прэм'ера. «Сеанс з Кашпіроўскім».

09.30 Мотаспорт па выходных.
09.45 Супербайк. Чэмпіянат свету ў Чэхіі (Брно). Заезд 2-і.
00.20 Прыватная калекцыя.

10.30, 14.30, 19.30, 00.30 Футбол.

Soccer City. Йоханесбург, ПАР.

11.00, 15.00, 18.00 Веславанне. Кубак свету ў Швейцарыі (Люцэрн).

12.15, 16.15, 20.10, 01.00 Веласпорт. «Тур дэ Франс». 8-ы этап.

14.25, 17.55, 02.25 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.

20.00, 21.35 Футбол. Навіны.

21.50 Вось дык так!!!

22.00 Пра рэстлінг. Агляд WWE.

22.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.

23.30 Самыя моцныя людзі планеты. Ліга чэмпіёнаў у Ірландыі.

БЕЛСАТ

07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».
07.30 Гісторыя пад знакам Пагоні.
07.40, 20.05 Кулінарны падарожнік Робэрта Макловіча.
08.05 Басанок па свеце.
08.30 Побач з намі (тэлекасопіс).
08.50 Дак. гадзіна: «Ганна, сем год на лініі фронту», дак. фільм, 2008 г., Расія.
10.05 Вагон.
10.15 «Таямніца крэпасці шыфраў», тэлесерыял.
11.00 «Загадкі Мэрдака», серыял.
11.45 Фільматэка майструю: «Знакамітасць», маст. фільм, 1998 г., ЗША.
17.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).
17.05 «Папялушки», тэлесерыял: 23 серыя.
17.30 «Таямніца крэпасці шыфраў», тэлесерыял: 2 серыя.
18.15 Аўтастопам праз Еўропу: «Мілан».
18.35 «Як пушчу стралу», дак. фільм, 2009 г.
19.00 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
19.15 Гісторыя пад знакам Пагоні.
19.30 «Надзвычайнае прыгодніцкія падарожнікі Цюхці», мультсерыял.
19.35 Еўропа сёння.
20.00 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Электравік», дак. фільм, Польша-Расія.
21.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў 2-і).
21.25 Прыватная калекцыя.
21.40 «Знакамітасць», маст. фільм, ЗША.
23.30 Аб'ектыв.

гадоў у Германіі. Жанчыны. Групавы этап. Германія-Коста-Рыка.

20.00 Футбол. Еўрагалі. Навіны.

21.00 Бокс.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

14 ЛІПЕНЯ, СЕРАДА

Навіны

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны. 06.05 Дзень спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрый ранец», Беларусь».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсасу.

09.05 Дэтактычная меладрама «Чацвёртая група» (Украіна). 1-я серыя.

10.15 Серыял «Заўсёды какі «заўсёды»-2». 11.05 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

12.10 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.

12.15 Трагікамедыя «Печа па дарозе ў царства нябеснае» (Расія).

14.05 Хранікальна-документальны фільм «Гвардия. Баявыя традыцыі» (Беларусь).

14.30 Відэафільм АТН «Вайна» цыклу «Грунвальд».

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25, 17.35 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.

15.30 Хранікальна-документальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).

15.40 Меладраматичны серыял «Даярка з Хацапетаўкі. Выклик лёсу» (Расія).

16.35 Серыял «Заўсёды какі «заўсёды»-2».

17.40 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

18.25 «Зямельнае пытанне».

18.50, 00.25 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.25 «Спорталот 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

19.30 «КЕНО».

19.35 Меладрама «У пагоні за шчасцем» (Расія). Заключная серыя.

21.00 Панарама.

21.50 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.

22.00 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Конкурс. Дзень другі. Прамая трансляцыя.

23.30 Серыял «Герой-3» (ЗША). 2-я серыя.

00.30 Дзень спорту.

Навіны

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10, 01.15 Нашы навіны.

06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм. 10.00 «Выклик-4». Шматсерыны фільм. 11.05, 13.05, 16.10, 18.15 Навіны спорту. 11.10 «Miki Maüs. Хатні клуб».

11.30 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыны фільм. 12.00 «Малахай +».

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.30 «Хача ведаць».

16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыны фільм.

17.05 «Хай кажуць».

18.20 Серыял «Тата на ўсе рукі».

18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм. 20.00 Час.

21.00 Навіны спорту.

21.05 «Ярмолавы». Шматсерыны фільм.

22.10 «Выклик-4». Шматсерыны фільм.

23.25 Навіны спорту.

23.30 «Мадам Ані Жырардо».

00.25 Шматсерыны фільм «Тая, што размаўляе са зданнім».

01.30 Навіны спорту.

20.15 «Добры вечар, малаляня». 20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзэмбель не-пазбежны!». Серыял.

21.30 Прэм'ера! «Чаркіона. Аднаразовыя людзі». Серыял.

22.55 «Дабро пажаліцца».

23.15 «Брыгада». Серыял.

ЛД

07.00 ЛДная раніца.

08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

09.25 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.30 Эўрапэрцер «Беларускай часіны».

11.15 Спорт-кард.

11.40 Дак. фільм «Гісторыя жарту».

12.10 Камедыя «Грай для мяне» (ЗША).

13.35 Серыял «Пакахай мяне зноў».

14.35 Мультфільм.

14.45 Пазакласная гадзіна.

15.00 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).

15.30 Дэтактыўны серыял «Налётчыкі».

16.20 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

17.20 Медычныя таемніцы.

17.55 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

18.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. 2-i адборачны раунд. БАТЭ (Барысаў)-Хабарнфэрдзор (Іспандыя). Прамая трансляцыя.

21.00 Калыханка.

21.15 Беларускай часіна.

22.15 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

22.55 Дэтактыўны серыял «Налётчыкі».

23.50 Альбарутэнія.

РУССИЯ

07.00 «Раніца Расіі».

09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Сакрэт яго маладосci. Карэл Гот». Дакументальны фільм.

11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.

11.30 «Трыторыя прыгажосci». Тэлесерыял.

12.25 Тэлесерыял «Каменская».

13.20 «Кулагін i партнёры».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.

15.20 Тэлесерыял «Вера, Надзея, Любоў».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.15 «Кулагіn i партнёры».

17.50 Прэм'ера! «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20.30 Тэлесерыял «Вера, Надзея, Любоў».

22.20 Тэлесерыял «Дворык».

22.55 Тэлесерыял «Каменская».

23.50 Навіны - Беларусь.

00.00 «Весткі.ru».

00.20 Фест «Славянскі базар - 2010».

17.50 Прэм'ера! «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20.30 Тэлесерыял «Вера, Надзея, Любоў».

22.20 Тэлесерыял «Дворык».

22.55 Тэлесерыял «Каменская».

23.50 Навіны - Беларусь.

00.00 «Весткі.ru».

00.20 Фест «Славянскі базар - 2010».

19.45 Футбол. Еўрагалы. Навіны.

19.55 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў у Германіі. Жанчыны. Групавы этап. ЗША-Гана. Прамая трансляцыя.

21.05 Абраана па серадах.

21.10 Конны спорт. Кубак нацыі у Швецыі.

22.10 Навіны коннага спорту.

22.15 Гольф. Тур PGA. Турнір John Deere Classic (Сілві, Ілінойс/ЗША).

23.15 Гольф-клуб.

23.20 Яхт-клуб.

23.30 Веласпорт. «Тур дэ Франс». Агляд.

00.25 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.

00.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў у Германії. Жанчыны. Групавы этап. Англія-Нігерыя.

01.30 Веласпорт. «Тур дэ Франс».

02.25 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.

БЕЛСАТ
BELSAT

07.00 Аб'ектыў.

07.20 Праект «Будучыня».

07.50 Госць «Белсату»: Віталь Чарняўскі, лідар гурта «Rosy».

08.05 «Журналісты», дак. фільм, Беларусь.

09.00 «Апошні сезон», серыял: 5 серыя.

09.55 «Папялушка», тэлесерыял: 24 серыя.

10.15 Жаўтуха (сатырычная праграма).

10.30 «Одры Глэбэрн», біяграфічная меладрама, 1999 г., ЗША.

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

17.30 «Апошні сезон», серыял: 5 серыя.

16 ЛІПЕНЯ, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!». 07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсаў.
09.05 Дакументальна-гістарычны цыкл «У пошуках ісціны» (Украіна).
10.00 Меладраматычны серыял «Заўёўды каквы «заўсёды»-2» (Расія).
10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай». 11.40 «Актуальнае інтэр'ю».
12.10 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
12.15 Камедыя «На спіне ў чорнага ката» (Беларусь).
14.05 Уласнай персонай.
14.30 Відэофільм АТН «Перамога» цыклу «Грунвальд».
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
15.30 «OFF STAGE LIFE».
15.45 Меладраматычны серыял «Даярка з Харапетаўкі. Выклік лёсу» (Расія).
16.35 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё». 17.35 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
17.40 Серыял «Не нарадзіся прыгожай». 18.30 «Зона Х». Вынікі тыхдня.
19.25 «КЕНО».
19.30 «Славянскі базар у Віцебску-2010». 21.00 Панарама.
21.50 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Дзённік.
22.00 «Славянскі базар у Віцебску-2010». Урачыстася закрыццё.
00.45 Дак. цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).
01.25 Дзень спорту.

13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць». 13.40 «Модны прысуд». 14.45 «Кантрольны закуп». 15.30 «Хачы ведаць».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальныя пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Хай кажуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Часлаўны разам». Серыял.
18.55 «Поле чудаў».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Канцэрт Патрыцы Каас.
22.45 Наша «Белараша».
23.20 Драма «Уварванне».
01.20 Нашы навіны.
01.35 Навіны спорту.

06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра га настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добра га настрою».
08.30 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!». Серыял.
09.30 «Лятаўпанарама».
10.00 «Пляц гісторый».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія свяякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.30 «24 гадзіны».
13.50 «Сакрэтны гісторы».
14.40 «Next». Серыял.
15.40 «Чаркіозна. Аднаразовыя людзі». Серыял.
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Нацыянальны здабытак».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Мачаха». Серыял.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Добры вечар, малиня».

20.40 Фільм «Дзюплекс». Германія - ЗША.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «Відъзмо-невідъзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
23.35 Фільм «Сутыка ў небе». ЗША, 2008 г.
01.20 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Час футболу.
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 Жансавет.
10.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
11.00 Дакументальны фільм «Гісторыя жарту» (ЗША-Канада).
11.25 Камедыя «Мілія лаюца» (Францыя-Вялікабрытанія-Румынія).
13.00 Серыял «Пакахай мяне зноў».
13.55 Дакumentальны фільм «Лепшыя кампазітары сусветнага кінематографа. Марыс Жар» (Францыя).
14.55 Пазакласная гадзіна.
15.10 Усё аб быспечы.
15.35 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.25 Медычныя таемніцы.
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.05 Пра мастацтва.
19.30 Рэпарцёр «Беларускай часіны».
20.20 Калыханка.
20.35 VIII Міжнародны дзіцячы музичны конкурс «Віцебск-2010». Дзень першы.
22.15 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі» (Аўстралія).
23.05 Эксцэнтрычная камедыя «Цяжкае жыццё дваяжэнца» (Італія).
00.40 Альбарутэнія.

07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне». Расія, 2008 г.
10.10 «Мой срэбны шар».
11.00 Весткі.
11.30 «Трыторыя прыгажосці». Тэлесерыял. 2009 г.
12.25 Тэлесерыял «Каменская».
13.20 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.20 Тэлесерыял «Вера, Надзея, Любоў».
16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Прэм'ера. Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне». Расія, 2008 г.
20.30 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.

22.40 Навіны - Беларусь.
22.50 Урачыстая цырымонія закрыцця Міжнароднага фэсту «Славянскі базар у Віцебску».

18.30 Тамсівары (разбіванне прадметаў). Чэмпіянат свету. Часопіс.
19.00 Тэніс. Выстаўны матч у Бельгіі (Бруссель).
20.00 Веласпорт. «Тур дэ Франс». 6-ы этап.
21.00 Навіны.
21.05 Футбол. Soccer City. Йоханесбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.
21.40 Навіны.
21.45 Покер. Чэмпіянат Францыі (Эвіян).
00.00 Веласпорт. «Тур дэ Франс». Агляд.
00.55 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
01.00 Самыя моцныя людзі планеты. Ліга чэмпіёнаў (Фінляндія).

БЕЛСАТ

07.00 Аб'ектыў.
07.20 Праект «Будучыня» (навукова-папулярны тэлекасопік каналу «Нямецкая хваля»).
07.50 «Геніяльны аматар», дак. фільм, 2008 г., Румынія.
08.35 Мойнік (лінгвістычнае праграма).
08.40 «Уся найлепшага!», дак. фільм, 2008 г., Венгрия-Аўстрыя-Германия.
10.05 «Папялушка», тэлесерыял: 26 сэрыя.
10.30 YoLife! (моладзевая праграма).
10.45 «Зграйя», сенсацыйны серыял: 6 сэрыя.
11.40 «Зазі ў метро», маст. фільм, 1960 г., Францыя-Італія.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў днія).
17.05 «Папялушка», тэлесерыял: 27 сэрыя.
17.30 «Элі Макбіл», тэлесерыял: V сезон, 2 сэрыя.
18.15 Форум: «Сантэхніка выклікалі?»
18.55 Басанож па свеце.
19.25 «Надзвычай прыгодніцкія падарожнікі Цюхці», мультсерыял.
19.30 На колах (аўтамабільны тэлекасопік каналу «Нямецкая хваля»).
20.00 Макрафон: фестываль «Be Free-2008»: выступ гурта «Тав. Маўзэр».
20.30 Кулінарны падарожнік Робэрта Макловіча.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.20 «Вінаватыя сэрцы», драма, 1999 г., ЗША.
22.45 «Калыханка» ад Сашы і Сірожы (сатырычнае праграма).
22.55 Аб'ектыў.

17 ЛІПЕНЯ, СУБОТА

06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
10.00 «Выклік-4». Шматсерыны фільм.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Чакай мяне». Беларусь.
12.00 «Малахай +».

12.45 АНТ прадстаўляе: «Зваротны адлік».
13.40 Фільм «Старэйшы сын».
16.00 Нашы навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 «Мой радавод».
17.10 «П'ер Рышар. Няўдачлівы шчаслівчык».
18.10 Фільм «Француз».
19.55 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне». Беларусь.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Драма «Эрын Брокавіч».
23.25 Фільм «Тры гісторыі».

06.40 «Афрамасквіч - 2», Камедыяны серыял.
07.30 Фільм «Вясёлы сон або смех скрозь слёзы». СССР, 1976 г.
09.40 «Дабро пажаліца».
10.00 «Крокі да поспеху».
10.55 «Мінск і мінчане».
11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».
13.10 «Новыя падарожнікі дыльтанта».
13.40 Фільм «Хочаце - верце, хочаце - не...». СССР, 1964 г.
14.55 «Ваенная таемніца».
15.45 «Відъзмо-невідъзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
16.30 «24 гадзіны».
16.45 «Наша справа».
17.00 «Вялікі горад».
17.45 Фільм «Мы пажэнімся, або ў крайнім выпадку стлефнімся». Украіна, 2008 г.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 Фільм «Пяты элемент». Францыя, 1997 г.
22.30 «Зорныя рынты».
23.30 Фільм «Лядзяш». ЗША, 2005 г.
01.15 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.45 Эксцэнтрычная камедыя «Цяжкае жыццё дваяжэнца» (Італія).
09.25 Нашы тэсты.
10.00 Жансавет.
10.45 Свая кампанія.
11.25 Мультфільм.
11.35 Фантастычны серыял «Госці з будучыні» (СССР). 1-я, 2-я, -3-я серыі.
14.55 «Запал па культуры».
15.40 Рамантычная камедыя «Дарога анёлаў» (Італія).
18.00 VIII Міжнародны дзіцячы музичны конкурс «Віцебск-2010». Дзень другі.
19.40 «Летні жарт з...» Гумарыстычнае праграма (Расія).
20.10 Музычная меладрама «Ганна» (Расія).
22.10 Жывы гук.
22.55 Гістарычнае драма «Царазабойца» (Расія).
00.35 Альбарутэнія.

07.00 Фільм «Жэня, Жэнечка і Кацюша».
08.25 Камедыя «Граф Монтэнэгра».
10.15 «Ранішняя пошта».
11.00 Весткі.
11.15 Фільм «Старэйшы сын».
14.00 Весткі.
14.15 «Уся Расія».
14.30 «Пакой смеху».
15.25 Фільм «Чужыя лісты».
17.15 «Суботні вечар».
19.00 Весткі ў суботу.
19.45 Фільм «Вялікае каханне». Расія.
21.45 Тэлесерыял «Даішнікі». Расія, 2008 г.
23.50 Фільм «Уварванне». Расія, 2008 г.
01.30 Фільм «Самотны гулец».

07.00 Фільм «Не магу сказаць «бытай».
08.30 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
10.30 «Ранішняя пошта».
11.00 Весткі.
11.15 Дакументальны фільм.

12.10 Фільм «Не магу сказаць «бытай».
14.00 Весткі.
14.15 «Уся Расія».
14.30 «Пакой смеху».
15.25 Фільм «Сем старых і адна дзяўчына».
17.05 «Суботні вечар».
19.00 Весткі.
19.25 Дэтэктыў «Смерць па завяшчанні». Расія.
21.20 Тэлесерыял «Даішнікі». Расія, 2008 г.
23.25 Фільм «Ад турмы і ад торбы...». Расія, 2008 г.
01.05 Фільм «Смерць у кіно».

09.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг». Часопіс.
10.00 Ралі. Ралійная серыя IRC у Партугаліі (Акараш). Дзень 2-i.
10.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў у Германіі. Жанчыны. Групавы этап. Германія-Калумбія.
12.00 Веласпорт. «Тур дэ Франс». 12-ы этап.
13.25 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
13.30 Аўтаспорт. Формула 2 (Брэндс Хэтч, Вялікабрытанія). 1-я гонка. Прамая трансляцыя.
14.30 Веласпорт. «Тур дэ Франс». 13-ы этап. Прамая трансляцыя.
18.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў у Германіі. Жанчыны. Групавы этап. Германія-Калумбія.
19.00 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў у Германіі. Жанчыны. Групавы этап. Англія-Мексіка. Прамая трансляцыя.
21.00 Бокс.
23.00 Веласпорт. «Тур дэ Франс». Агляд.
23.55 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
00.00 Ралі. Ралійная серыя IRC у Партугалії (Акараш). Дзень 3-i.
00.30 Аўтаспорт. Гонкі Ле-Ман. 1000 км (Порціман, Партугалія). Прамая трансляцыя.

21.00 Бокс.
23.00 Веласпорт. «Тур дэ Франс». Агляд.
23.55 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
00.00 Ралі. Ралійная серыя IRC у Партугалії (Акараш). Дзень 3-i.
00.30 Аўтаспорт. Гонкі Ле-Ман. 1000 км (Порціман, Партугалія). Прамая трансляцыя.
21.30 Макрафон: «Minsk-Mixt-2008»: канцэрт гурта «Ветах».
20.40 Прэс-экспрэс (агляд медыя).
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.15 Паляванне на дзівосі (спазнаваўчая праграма).
21.30 Суботні сеанс: «Ітан Фроўм», маст. фільм, 1993 г., ЗША.
23.05 Аб'ектыў.

01.00 Баявія мастацтвы. Байцоўскі клуб.
02.00 Веласпорт. «Тур дэ

18 ЛІПЕНЯ, Нядзеля

- 08.00** Мультфільмы «Царэуна-жаба», «Папялушка» (СССР).
09.00, 12.00, 15.00 Навіны.
09.05 «Арсенал».
09.35 «Зброя». Цыкл дакументальных фільмаў (Беларусь).
09.50 Альманах вандраванняў.
10.15 Кулінарнае шоў «Кухар дома» (ЗША).
10.40 «OFF STAGE LIFE».
10.55 «У свеце матараў».
11.30 «Nota Bene».
12.10 Сямейная драма «Дзеци Ванюшына».
14.00 «Залатая Віязі» славянскага братства». Перадача 2-я.
14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (беларусь).
15.10 Навіны рэгіёна.
15.30 Мастацка-публіцыстычны фільм «Знак лёсу» (беларускае тэлебачанне).
16.25 Эксцэнтрычная камедыя «Супергроўская кіно» (ЗША).
18.05 Суперлото.
19.05 Дакументальная-гістарычны цыкл «У пошуках ісціны» (Украіна).
19.35 Дакументальная-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).
20.30 «Спорлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
20.50 «КЕНО».
21.00 «У цэнтры ўвагі».
22.05 Прыгодніцкая камедыя «Мядовы месяц Камілы» (Вялікабрытанія).
23.45 «Славянскі базар у Віцебску-2010». «Танцы да раніцы».

- 14.10** Фільм «Чалавек з бульвара Капуцынай».
16.00 Нашы навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 «Гарады-героі. Ленінград».
17.30 «Падаруй мне жыццё!». Дакументальны фільм.
18.05 Камедыя «Анёлы Чарлі-2».
20.00 Контуры.
21.05 Прэм'ера. «Алімпіяды-80. 30 гадоў пасля».
23.35 Дэтэктыў «Парыжскі антыквар».

- 07.15** «Афрамасківіч - 2». Камедыны серыял.
08.05 Фільм «Дзюплекс». Германія - ЗША.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».
10.50 «Вялікі сняданак».
11.30 «Салдаты. Залатая серыя».
13.15 «Добры дзень, доктар!».
13.50 «Дарагая перадача».
14.30 Фільм «Авадзень». СССР, 1955 г.
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Асабісты інтэрэс».
17.20 Канцэрт М. Задорнова.
19.00 «Аўтапанарама».
19.30 «Тыдзень».
20.40 Фільм «Ягуар». Францыя, 1996 г.
22.35 «Професійны бокс».
23.30 Фільм «Марта». Германія, 1974 г.
01.30 «Сакрэтны матэрыялы». Серыял.

- 07.05** «Смачна з Барысам Бурдой».
07.35 Музычная меладрама «Ганна» (Расія).
09.20 Нашы тэсты.
10.00 Школа рамонту.
11.15 Мультфільм.
11.25 Фантастычны серыял «Госці з будучыні» (СССР). 4-я і 5-я, закл., серыі.
13.40 «Правы чалавека».
13.55 Гаспадар.
14.25 Дакументальны фільм «Праз стагоддзі. Сэнтиментальная падарожжа па Браслаўшчыне» («Беларусьфільм»).

- 14.50** Дакументальны цыкл «Неверагодны гісторыкі кахання» (Украіна).
15.55 Меладрама «Інфант» (Украіна).
18.00 VIII Міжнародны дзіцячы музычны конкурс «Віцебск-2010». Гала-канцэрт.
19.40 Смешная часіна.
20.20 Тэлебарометр.
20.40 Эксцэнтрычная камедыя «Такое жыццё» (Італія).
22.40 Свята музыка. Працяг.
23.10 Класічная меладрама «Замужняя жанчына» (Францыя).
00.45 Альбарутэнія.

- 07.00** «ХА». Маленькая камедыя.
07.30 Дэтэктыў «Смерць па завяшчанні». Расія.
09.05 Тэлесерыял «Даішнікі». Расія, 2008 г.
11.00 Весткі.
11.10 «Сам сабе рэжысёр».
12.10 Фільм «Ад турмы і ад торбы...». Расія.
14.00 Весткі.
14.20 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяна».
14.50 «Сумленны дэтэктыў».
15.20 Дэтэктыў «Ралі».
17.10 Прэм'ера. «Смияца дазвалеяцца». Гумарыстычнае праграма.
19.00 Весткі.
19.25 «Шэрлак Холмс і доктар Ватсан. Нараджэнне легенд» (Дак. фільм).
20.25 Прэм'ера. Фільм «Восеньскія клюпатаў». 2009 г.
22.15 Вострасюжэтны фільм «Трэці лішні». Расія, 2007 г.
00.10 Фільм «Чужыя тут не ходзяць».

- 07.40** Мультфільм.
08.00 Сёння.
08.20 «Дзікі свет».
08.45 «Іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сёння.
10.20 «Першая кроў».
10.50 «Крамляўская жонкі».
11.50 «Дачны адказ».

- 13.00** Сёння.
13.20 «Лепши горад Землі».
14.10 Прыгодніцкі баявік «Бібліятэкар-3: Праклён чашы юды».
16.00 Сёння.
16.20 «І зноў добры дзень!».
17.10 «Злачынства будзе раскрыта».
19.00 Сёння.
19.30 «Чыстасардэчнае признанне».
20.00 Дэтэктыўны серыял «Дарожны патруль».
00.00 «Футбольная ночь».
00.30 «Асабліва небяспечны!».

- 09.30** Ралі. Ралійная серыя IRC у Партугаліі (Акарэш). Дзень 3-і.
10.00 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў у Германіі. Жанчыны. Групавы этап. Англія-Мексіка.
11.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг» (Брэндс Хэтч, Вялікабрытанія). Кваліфікацыя.
12.00 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг» (Брэндс Хэтч, Вялікабрытанія). Warm-up. Прамая трансляцыя.
12.30 Веласпорт. «Тур дэ Франс». 13-ы этап.
13.40 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
13.45 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг» (Брэндс Хэтч, Вялікабрытанія). Прамая трансляцыя.
14.45 Веласпорт. «Тур дэ Франс». 14-ы этап. Прамая трансляцыя.
18.45 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг» (Брэндс Хэтч, Вялікабрытанія).
19.15 Футбол. Чэмпіянат Еўропы да 19 гадоў у Францыі. Групавы этап. Аўстрый-Англія. Прамая трансляцыя.
21.00 Футбол. Чэмпіянат Еўропы да 19 гадоў у Францыі. Групавы этап. Францыя-Нідэрланды. Прамая трансляцыя.
23.00 Веласпорт. «Тур дэ Франс». Агляд.
23.55 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
00.00 Ралі. Ралійная серыя IRC у Партугаліі (Акарэш). Агляд.

- 00.30** Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг» (Брэндс Хэтч, Вялікабрытанія).
01.00 Мотаспорт па выходных.
01.15 Веласпорт. «Тур дэ Франс».
02.10 Веласпорт. «Планета Армстронг». Часопіс.
02.15 Мотаспорт па выходных.

БЕЛСАТ

- 07.00** Аўгектуў.
07.10 Еўропа сёння.
07.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
07.55 Паліванне на дзвоўсы.
08.10 «Вацлаў Іваноўскі», рэпартаж, 2009 г.
08.30 Макрафон: «Minsk-Mixt-2008»: канцэрт гурта «Ветах».
08.45 Абічната таталітарызму: «Сіла бяспільніх», дак. фільм, 2009 г., ЗША.
10.05 Кулінарныя падарожкі Роберта Макловіча.
10.30 «Надзвычай прыгодніцкія падарожкі Цюхці», мультсерыял.
10.45 «Элі Макбіл», тэлесерыял: V сезон, 3 серыя.
11.35 «Ітан Фроўм», маст. фільм, 1993 г., ЗША.
17.00 Кулінарныя падарожкі Роберта Макловіча.
17.25 «Таямніца крэпасці шыфраў», тэлесерыял: 3 серыя.
18.15 Дакументальная гадзіна: «Кіно і катлеты», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
19.30 «Надзвычай прыгодніцкія падарожкі Цюхці», мультсерыял.
19.35 «Загадкі Мэрдака», дэтэктыўны серыял: ч. 2, 2 серыя.
19.25 Вагон (сатырычна-забаўляльная праграма).
20.30 Басанож па свеце (спазнаваўчая праграма).
21.00 Тыдзень у «Аўгектыве».
21.30 Побач з намі (інфармацыйна-публіцыстычнае праграма).
21.50 Фільматэка майстроў: «Пад покрывам нябёсай», маст. фільм, 1990 г., ЗША-Італія-Вялікабрытанія.
00.00 Тыдзень у «Аўгектыве».

Шаноўныя чытачы!

Газета «Новы час» працягвае падпіску. Падпісца можна на любую колькасць месяцаў праз пошту або праз банк. Нашы рэквізіты: нумар раахунку: 3012741108019 у аддзяленні №539 ОАО «Белінвестбанка», код банка 153100739. Адрас банка: 220004, Мінск, вул. Калектарная, 11.

Падпіска на «Новы час» праз пошту

- Ідзем на бліжэйшае паштовае аддзяленне.
- На ПАШТОВЫМ ПЕРАВОДЗЕ пішам суму грашовага пераводу ў лічбах і пропісам.
- У граffe «Ад како» пішам прозвішча, імя, імя па бацьку.
- Ніжэй указаем адрес.
- Ксеракопію плацёжнага документа, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпісکі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
- Кошт падпіскі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месяц — 2000 рублёў).

Падпіска на «Новы час» праз банк

- Ідзем у адзяленне банка і на адмысловым бланку пішам прозвішча, імя, імя па бацьку і адрес.
- Указываем суму аплаты і здзяйсняем пералік грошай.
- Ксеракопію плацёжнага документа, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпісскі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
- Кошт падпіскі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месяц — 2000 рублёў).

Для тых, хто прымае рашэнні!

Новы
час

www.novychas.org

БЕЛПОЧТА		ф. ПС 112	
ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД			
ВЫРУЧКА	НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ	№ _____ (вход, по карте отправки)	
(сумма цифрами)		(сумма прописью)	
ПОЛУЧАТЕЛЬ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 отд. №539 ОАО «Белінвестбанка», код 153100739, УНН 190790926			
КУДА 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11 (почтовый код, адрес получателя, телефон)			
ОТПРАВИТЕЛЬ _____ АДРЕС _____			
Доставка	уведомление	простое заказное электронное	
(назначение платежа)			
(письменное сообщение)			
Отметки отделения почтовой связи места приема: (почтовый код, оттиск контрольно-переводной печати, кол. шт.)			
№ перевода по ф. 5 _____ Время приема _____ ч. _____ мин. Подпись			
КВИТАНЦІЯ			
ЧИУП «Час навінаў» (получатель платежа) отд. №539 ОАО «Белінвестбанка» (наименование банка)			
Счет получателя	3012741108019	Лицевой счет	
УНП*	190790926 Код 739		
(фамилия, имя, отчество, адрес)			
Вид платежа		Дата	Сумма
Період подпискі указывает абонент			
Плательщик			
Пеня			
Всего			
Кассир			

КІНО

БАЦЬКА ЎСІХ БЛАКБАСТЭРАЎ

Іван БІЧ

35 гадоў таму на экраны выйшаў фільм «Сківіцы». Пасля гэтага лета стала галоўным сезонам кінапрэм'ераў.

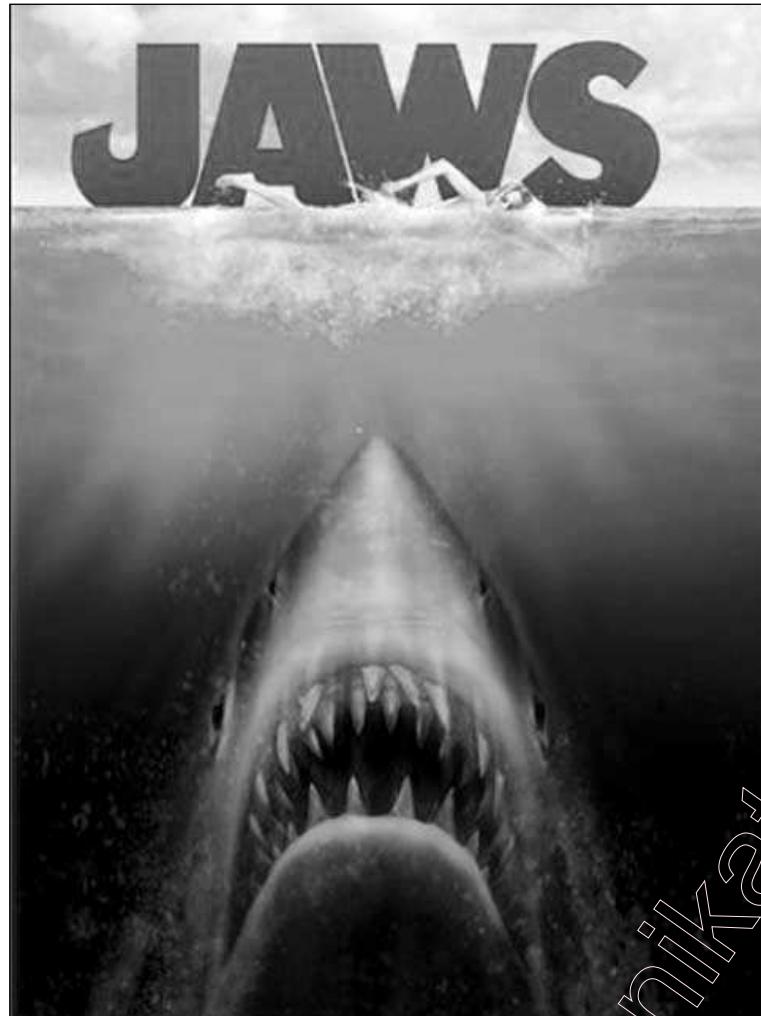
Да чэрвеня 1975 года лета лічылася мёртвым сезонам у свеце кіно. Панавала думка, што людзі ў гэты час аддаюць перавагу адпачынку на прыродзе, а не ходзяць на прэм'еры.

Увогуле, да выхаду «Сківіц» прэм'еры былі элітным і амаль зачыненым мерапрыемствам. Новыя стужкі дэманстравалі ў 5–7 кінатэатрах буйных гарадоў. Такая практыка здавалася дастаткова лагічнай з пункту гледжання эканомікі. На прэм'еры прыезджалі мясцовыя пракачыкі, якія набывалі копіі для паказу ў малых лакальных кінатэатрах. Нават такія апрыёры паспяховыя фільмы, як «Хросны Бацька-2», спачатку паказалі толькі ў некалькіх кінатэатрах.

Летам 1975 года ўсё кардынальна змянілася. Кінакампанія «Universal», на якой былі створаныя «Сківіцы», вырашыла паказаць карціну 20 чэрвеня па ўсёй краіне, у 445 кінатэатрах. Выход папярэднічала незвычайная на той час рэкламная кампанія.

«Universal» не пралічылася. Памеры даходаў ад продажу квіткоў на карціну вярнулі прадстаўленне прамагчы масіў кінабізнесу. «Сківіцы» сталі першым фільмам у гісторыі, які прынёс яго стваральнікам больш за 100 мільёнаў долараў прыбытку. За адно толькі лета 1975 года стужку паглядзелі 67 мільёнаў амерыканцаў! Менавіта пасля той прэм'еры ў кінематографе замацаваўся тэрмін «блакбастэр».

Аказалаася, што менавіта ў час летняга адпачынку людзі валам вяляць у залы кінатэатраў. Гэта была сапраўдная рэвалюцыя. Календарныя схемы ўсіх відучых кінастудый былі перагледжаныя такім чынам, каб выдаваць самы якасны прадукт менавіта да пачатку сезона летняга адпачынку.

«Сківіцы» сталі першым фільмам у гісторыі амерыканскага кінематографа, які прынёс яго стваральнікам больш за 100 мільёнаў долараў прыбытку

Тыя, хто гэта не зрабіў, кусалі локці. У наступным годзе поспех «Сківіц» паўтарыў «Омэн». Яшчэ праз год, у 1977-м, абсалютным лідэрам пракату сталі «Зорнія войны», якія таксама выйшлі на экраны ўлетку.

Аднак, натуральная, поспех «Сківіц» звязаны не толькі з асаблівасцямі псіхікі гледачоў у час канікул і адпачынку. Тут спрацавала некалькі фактараў.

Па-першое, трэба аддаць належнае прадзюсерам кампаніі «Universal». Яны першыя звярнулі ўвагу на аповесць Пітэра Бенчлі «Сківіцы», якая ў 1974 годзе з'явілася на кніжным рынку ЗША.

У аснове сюжэта твора Бенчлі — гісторыя на востраве, жыхароў якога тэрарызуе вялікая акула. Паліцэйскі прапануе мэру зачыніць пляжы. Той адмаўляеца: з-за гэтага панясе страты курортныя бізнес. Тым больш, хутка 4-га ліпеня — Дзень незалежнасці, калі на востраве праходзіць вялікая яхтавая рэгата. Аднак менавіта ў гэты дзень пачвара наносіць галоўны ўдар — з'яде прапросту на вачах усяго пляжу ахоплівае паніка.

У выніку ветэрэн другой сусветнай вайны, рыбак і эксперт з нацыянальнага інстытута акіянаграфіі, адпраўляючы ў мора, каб

сустрэцца не проста з акулай, а з сапраўднай велізарнай, дзесяціметровай машины для забойства. На працягу двух дзён і адной ночы працягвалася барацьба паміж людзьмі і акулай, у выніку акулу ўсё ж удаецца знішчыць.

Аповесць належала да жанру таннага фікшэна. «Гумка» — як называюць такога штталту кнігі ў ЗША. Яе мастацкая каштоўнасць была вельмі спрэчнай. Знаўцы літаратуры адразу вылічылі, што галоўныя характеристы герояў злісаны ў Германа Мэрвіла, Генрыка Ібсена і іншых класікаў літаратуры, якія пісалі пра мора. Аднак на «Universal» вырашылі зрабіць з «гумкі» цукерку. Да Бенчлі даслалі спэцарыста, які адаптаваў кнігу для здымкаў.

На гэтым «Universal» не супакоіўся. Было вырашана інвеставаць у праект шалёныя грошы. Толькі механічная фігура акулы каштавала 2 мільёны долараў. Самая смешнае, што яна ў першы здымачны дзень узяла і пайшла на дно. Давялося рамантаваць. Дарэчы, вечныя праблемы з бутафорскай акулай прымусілі стваральнікаў шукаць новыя формы перадачы прысутнасці пагрозы. Так з'явіўся класічны кадр — дрыжанне хвалія на вадзе, якое сімвалізуе набліжэнне акулы. Важную ролю таксама адыялі музыцы. Тэма са «Сківіц» (аўтар Джон Уільямс) увайшла таксама ў анали.

Думаецца, аднак, што галоўным сакрэтам поспеху стаў

талент маладога Стывена Спілберга.

На той момант у яго паслужным спісе было толькі два неўялікія па бюджетэ фільмы. «Сківіцы» сталі яго пропускам у эліту Голівуду. Спілберг здолеў не проста зрабіць добры фільм. За кошт інтырыг і атмасфери на экране ён выклікаў у людзей жывёльныя, амаль міфічныя, страх, які сядзіць глыбока ў чалавечай падсведомасці.

Цікава, што сам Спілберг слаба верыў у поспех сагі пра акулу-людажра. З-за драннага надвор'я фільм здымалі не 55, а 153 дні. Апошняя сцэны ў моры здымалі без Спілберга, які баяўся, што злая на яго каманда папросту выкіне яго з карабля.

Аднак фільм, як было сказана вышэй, пераўзышоў усе чаканні. Як прыклад — па матывах стужкі было знята трэх сіквелы, зробленыя безліч гульняй для кампьютараў і г.д.

Пацярпелі ад трывумfu карціны хіба што ўладальнікі пляжаў. У tym жа 1975-м яны падалі на «Universal» у суд, бо колькасць аматараў плаваць у моры вельмі скарацілася — так усе бяяліся акул.

Другой групай ахвяр «Сківіц» сталі... акулы. Менавіта так сцвярджалі ў 1975 годзе ахойнікі жывёльнага свету. На іх думку, карціна — суцэльнны міф пра акул, якія на самай справе дасцаткова мірныя істоты. Аматары жывёл нават стварылі тады рух у абарону іміджу акул.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Паводле меркавання назіральнікаў, шмат што кажа на карысыць таго, што выкryвальныя фільмы адлюстроўваюць пазіцыю расійскіх улад і былі створаны па іх заданні. Аналітыкі лічаць, што на гэта паказваюць прынамсі два фактараты — відавочны кантроль расійскіх уладаў НТВ і Russia Today і адкрытае раздражненне, з якім ставяцца адзін да аднаго расійскі і беларускі прэзідэнты. Апошняя рознагалосці паміж Москвой і Мінскам, зрешты, нікога асабліва не здзівілі. Гэта не першая буйная палітычная сварка паміж Расіяй і Беларуссю. На расійскім экране ў розны час з'яўляліся фільмы, якія негатыўна паказваюць беларускага прэзідэнта. Кожны раз пры гэтым Аляксандру Лукашэнку ўдавалася так ці інакш дамовіца і з прэзідэнтам Ельцыным, і з прэзідэнтам Пуціным. Эксперты не выключаюць, што беларускі прэзідэнт дамовіца і са Дзмітрыем Мядзведзеўм.

«Voice of America» (ЗША)

Сам прэзідэнт Лукашэнка ў памятным сінтэрвю «Euronews» ні словам не абмовіўся пра Саюзную дзяржаву. Здаецца, гэты праект прыйшоў да свайго лагічнага канца. Не трэба быць неамаркістам, каб зразумець немагчымасць спалучэння беларускага салідарнага сацыялізму з гэтым вось «чалавечым тварам» і бюрократычна-алігархічным капіталізмам у Pacii. Тут зліццё (паглынанне) Украіны з Расіяй выглядае больш рэалычным, паколькі капіталу (які, як вядома, не мае нацыянальнасці) не перашкаджаюць нікія інстытуцыяна-дэкаратыўныя прыкрасы. Прасцей кажучы, немагчыма ўтрымліць пад адным дахам беларускую карову Мілку і расійскага мядзведзя ці ваўка, які нічога не вырабляе, але мае патрэбу ў жывым мясе.

«День» (Украіна)

Нациянальныя сістэмы краіны. Прызнаюць, што бюджет краіны мае сур'ёзныя праблемы. Варыянтаў вы-

ходу ў Мінску два. Або будзе знойдзены крэдытор ці фундатар, які дасць Мінску да канца года 10 мільярдаў долараў, або Нацбанку давядзецца дэвальваваць нацыянальную валюту. Эксперты прагназујуць развал беларускага эканамічнага цуда ўжо ў наступным годзе. Тлумачыцца ён проста: струмень танных энергэрсурсаў у Беларусь Крэмль перакрýў назаўжды, а адносны дабрабыт краіны будаваўся якраз на гэтым.

«Эксперт» (Расія)

Мабыць, змена палітыкаў у польскіх вярхах адчуваўшы будзе не для Расіі, а для Беларусі. Тут варта ўзгадаць пра прыкметны скандал перед другім турам гэтых выбараў. На тэледэбатах Яраслаў Качынскі дай суперніку падтрымку няўрадавых арганізацый, якія дзейнічаюць на беларускай тэрыторыі, не амбяжоўваючыся адным толькі Саюзам паліякаў Беларусі.

«Рабкор» (Расія)

Беларусь павінна выдаць Курманбека Бакіева. Але пакуль цяжка сказаць, выдаць ці не. Але адназначна, што эксп-прэзідэнт там доўга не пратрымаецца. Сведчаннем тому можа служыць нядайняя заява міністра замежных спраў Беларусі Сяргея Мартынава, які адзначыў, што ні пра якое зараблянне палітычных дыవідэндаў гаворка не ідзе, усё будавалася на палітыцы чалавечага спачування. Сам Бацька не дурань, выдатна адсочвае выказанні сусветнай супольнасці.

«24 kg» (Кірзія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНІЯ НАВІНІ

КАЗАХСТАН. НАЗАРБАЕЎ НЕ ХОЧА БЫЦЬ «ЕЛБАСЫ»

Цікавая філалагічна палеміка разгарнулася ў Казахстане з прычыны надання презідэнту Нурсултану Назарбаеву тытула «Лідэр нацыі». На казахскую мову «лідэр нацыі» перакладаецца як «елбасы». Гэтае слова, дарэчы, прыдумаў у 1997 годзе рэдактар газеты «Презідэнт і народ». Аднак «елбасы» гучыць для славянскага вуха неяк не вельмі прыгожа. Таму шэраг афіцыйных выданняў выступіў з ініцыятывай называць лідэра нацыі — «саруар». «Саруар» у перакладзе з казахскага — «пастух авечак». На іх думку, «не ўсе разумеюць значэнне слова «нацыя». Вобразна кажучы, у атary можа быць шмат авечак. У кожнай свая, можна сказаць, «націянальнасць». Калі ад'яднаць усіх авечак, то будзе «нацыя», а лідэрам атary, як вядома, з'яўляецца пастух — «саруар». Палеміка працягваецца. Цікава, што журналіст выдання «Презідэнт і народ», аўтар тэрміну «елбасы», згодны з тым, што «елбасы» — гэта не лепшыя слова. «Трэба шукаць новыя сінонімі, якія яшчэ больш звязка народ і прэзідэнта», — кажа ён.

Па матэрыялах казахской прэсы

РАСІЯ.

ЗЮГАНАЎ МАДЭРНІЗУЕ МАРКСА

Галоўным вынікам пленума Камуністычнай партыі Расійскай Федэрэцыі, які адбыўся на пачатку ліпеня ў Москве, стала рашэнне «мадэрнізаваць марксісцка-ленінскія вучэнні», каб інтэрграваць у партыю новых маладых актыўісташ (толькі ў гэтым годзе ў КПРФ, калі верыць агучаным лічбам, прышло 9 тысяч чалавек). Другая задача мадэрнізацыі ідэалогіі — кансалідаваць партыю. Апошнім часам усе сталі сведкамі шэрагу бунтавінняў і рэгіянальных структур КПРФ супраць цэнтру. Самы апошні прэзідэнт — раскол партыйнай арганізацыі Уладзіміра Зюганаў і яго прыхільнікі лічаць, што чыннікам анархіі з'яўляецца адсутніцца адзінай ідэйнай канцепцыі. Галоўным элементам мадэрнізаванай дактрины КПРФ будзе барацьба за канкрэтную альтэрнатыву, а не за ідальны грамадскі лад. Важней даталюю новай ідэалогіі стане «вырашэнне рускага пытання». Гучыць гэты тэзіс наступным чынам: «Калі рускі народ, які складае большасць у Расіі, будзе жыць добра, то і астатнім націянальнасцям дрэнна не будзе. Задачы вырашэння рускага пытання і барацьбы за сацыялізм па сваёй сутнасці супадаюць».

Па матэрыялах расійской прэсы

ТУРЦЫЯ. КАНЕЦ АТЫГЛАБАЛІЗМУ

Як правал трактуе прэса вынікі 6-га Еўрапейскага сацыяльнага форуму (ESF), які прайшоў у Стамбуле. У мерапрыемстве, якое лічыцца галоўным з'ездам еўрапейскіх антыглабалістаў, узялі ўдзел не больш за 7 тысяч чалавек. Для параўнання, у першых ESF у Фларэнцыі, Парыжы і Лондане было калі 40–50 тысяч удзельнікаў. Гэта прытым, што на двары эканамічны крызіс, а побач са Стамбулом знаходзіцца Грэцыя, якая ідзе ў авангардзе пратэсту супраць сусветнага эканамічнага парадку. Невялікая аўдыторыя не дазваляе казаць пра значэнне прынятых на форуме рэзоляцыі для сацыяльнага руху ў Еўропе. Ініцыятары бачаць галоўную прычину прычыну ў тым, што Стамбул знаходзіцца на задворках Еўропы, і дабраца сюды не вельмі зручна. Праўда, ёсьць яшчэ адзін вельмі важны чыннік. Форум у Стамбуле эксперыментальны. Усе папярэдні ESF праходзілі ў гарадах, дзе вялікія зборы знаходзіліся левыя партыі, якія фактычна дапамагалі ў арганізацыі мерапрыемства. Стамбульскі муніцыпалітэт кантралююць ісламскія кансерваторы, якія аказалі слабую інфармацыйную і тэхнічную падтрымку арганізаторам. Але антыглабалізм, як кажуць яго адэпты, хаваецца вельмі рана. Казаць пра перспектывы руху больш дакладна можна будзе праз два гады, калі адбудзецца ESF-2012.

Па матэрыялах «Junge Welt» (Германія)

ФОРУМ

ХОЧАШ ЗАМУЖ — НАСІ ПАРАНДЖУ!

Алег НОВІКАЎ

**Рашэнне ўладаў шэрагу
еўрапейскіх краін забараніць
жанчынам насіць паранджу
і хіджаб выклікала цікавыя
дэбаты ў ісламскіх краінах.
Прапануем агляд інтэрнэт-
форумаў Сярэдняй Азіі на
тэму стаўлення да нашэння
парандзы.**

Нагадаем, што вясной гэтага года парламент Бельгіі прыняў закон, які разглядае нашэнне парандзы крымінальным злачынствам. Пазней аналагічны закон быў прынятый ў суседній Францыі. Зараз яшчэ ў некалькіх краінах (Іспанія, Аўстрыя, Швейцарыя) уплыўовыя палітычныя сілы заклікаюць пайсці шляхам бельгійцаў і французаў.

У сярэдняй Азіі таксама існуе праблема ісламскага жаночага адзення. Улады разглядаюць паранджу, хіджаб як прайву ісламізациі грамадства. Ва Узбекістане і Таджыкістане ўжо прынятыя законы, якія забараняюць нашэнне парандзы ў публічных месцах. Праваабаронцы кажуць, што на цяперашні дзень у тым жа Узбекістане за кратамі аказаліся тысячы паслядоўнікаў нефармальных мусульманскіх арганізацый, сярод якіх ёсьць шмат жанчын. Некаторыя з іх, па словах экспертаў, пакараныя за тое, што прытымліваліся кансерватыўных канонаў ісламу ў адзенні.

Так іншыя, працэсы ў Еўропе актуалізавалі пытанне, як грамадзянам рэспублік Сярэдняй Азіі ставіцца да нашэння парандзы.

Парарадаксальна, аднак, калі меркаваць па дэбатах, большасць з карыстальнікаў папулярных інтэрнэт-форумаў Сярэдняй Азіі вітае жаночую моду на паранджу і хіджаб.

Перш за ёсё, гэта перакананыя вернікі: «Твае жонка, дочки і сёстры няхай ходзяць напалову аголенымі, няхай радуюць вока чужынцаў», — піша нехта Сайд. — А мы, мусульмане, не жадаем, каб на нашых жанчын нехта пляціў вока і крываўдзіў словамі скептыкі. Яны не вераць, што

справай. Бог патрабуе ад жанчын пакрываць свой твар».

Аднак значна больш у лагеры прыхільнікаў парандзы абаронцаў маралі. Людзей, якія лічаць, што паранджа стане дамбай на шляху дэградацыі нораваў. «Калі нашы дзячыны ходзяць напалову аголенымі, з 15 гадоў п'юць, палаць — гэта нармальная. А калі дзячыны апранула хустку, то гэта «дзікія традыцыі арабаў» (Азаль).

Для шмат каго паранджа — гарантывія моцных сямейных вузau. Некта Азнар піша: «Я сам вельмі раўнівы чалавек і не жадаю, каб мужчына глядзеў на маю жонку. Тому хацеў бы, каб мая другая палова была ў хіджабе. У мене ў такім разе душа спакойная і ў сям'іціх». Да пазіцыі Азнара блізкая думка жанчын, якія адзначаюць: «Як жа часам хочацца апрануць нешта чорнае. Каб ніхто не глядзеў на цябе. Гэта ўсё з-за вас, мужыкі».

Ёсць у гэтай фракцыі і эстэты: «Мне дзячыны ў доўгіх спадніцах здаюцца больш прыгожымі, чым тыя, хто ходзіць у вузкіх джынсах кітайскай вытворчасці. Як надакучылі гэтыя гёрлы ў абцяжку».

Права на нашэнне хіджаба таксама звязваюць з правамі чалавека. «Забараняць насіць хіджаб — гэта парушэнне права чалавека на свабодны выбор адзення. Каму можна перашкодзіць хіджаб? Чыё права парушаецца, калі мусульманка ходзіць на вучобу ў хіджабе?» — пытаяцца некаторыя наведальнікі форума.

Аднак не ўсе думаюць так. Самыя арыгінальныя праціўнікі хіджаба — гэта туэтэшыя нацыяналісты, якія бачаць у хіджабе элемент чужынскай арабскай культуры. Казахскі блогер падмянушкай Мусульманін сцвярджае: «Вельмі кепска, што ў Казахстане расце колькасць дзяўчат у хіджабах і нават парапанджах. Гэта супярэчыць нашым гістарычным караням. Казахскія жанчыны ніколі не былі «забытыя» і мелі права. Гэта чужыя практикі, якія вязуць нам барадатыя місіянеры. Сорамна, што насabalваньицеў імпартаўць нам не звязыўляя для кафэунікаў каштоўнасці».

Касцяк праціўнікаў ісламскіх канонаў адзення складаюць скептыкі. Яны не вераць, што

шматок тканіны — панацяя ад занядзіпаду маралі. Адзін з іх, блогер «Алма-Ата», палемізуе са сваім апанентам: «Ты думаеш, што калі жанчыны апрануць парапанджу, не будзе парнаграфіі? Можна хоць тройны ў дылан захінуцца і пры гэтым заставацца распушчанай. Звычайна ханжаства і крывадушнасць. Вось гэта дрэнна».

Часам на форумах можна сустэрэць людзей, якія баяцца, што хіджаб — гэта фрагмент радыкальнага ісламу. Юсуп піша: «Вельмі мяне стала палохаць ўсё большая колькасць людзей на вуліцах з характэрнымі бародкамі ў цюбетэйках і дзячыны ў хіджабах і доўгіх сукенках. Так, глядзіш, і да экстремізму дабяжым. Хто б і што ні казаў, але ў наш час іслам, прынамсі яго немалая частка, вельмі па-экстремістку ставіцца да навакольнага свету».

Знайшліся ў гэтай спрэчцы нават аматары кампрамісу. Іх прапанова вельмі арыгінальная: «Ва ўсім трэба быць памяркоўнымі. Не трэба парапанджу. Няхай прости носяць сукенкі ніжэй кален» (Ахмед).

Увогуле, цалкам магчыма, што праблема парапандзы абсалютна штучная. Папросту, закрываючы твар, у дзяўчын быць шансаў выйсці замуж. Вось што піша адна жыхарка Ташкенту: «Я сама стала сведкай таго, як сядро мужчин расце попыт на дзяўчын у хіджабе. Калі 14-гадовая дзячына носіць хіджаб, да яе пачынаюць сватацца, пытаяць бацькоў, калі аддадзіць яе замуж. Дзяўчын у хіджабе выдаюць замуж маладымі. Напрыклад, у майі атачэнні шмат незамужніх дзяўчын, якія не носяць хіджаб. Аднак, калі бачыш на вуліцы дзячыну ў хіджабе, нельга думыць, што яна абавязковая перакананая мусульманка. Паколькі магла апрануць хіджаб толькі для таго, каб выйсці замуж».

З усяго гэтага зразумела толькі адно (і ў гэтым пагаджаюцца прадстаўнікі абодвух лагераў) — тэндэнцыя хадзіць у хіджабе мае ўстойлівы рост, што, у сваю чаргу, ёсьць наступства росту ў рэгіёне ўплыву ісламу. А іслам у аўтарытарных краінах Сярэдняй Азіі — часам адзіная надзея на нешта новае, справядлівае і лепшае.

МОВА

ЯК ПАДЗЯЛІЦЬ БЕЛЬГІЮ

Алег ПЯТРОЎ

Фламандскія нацыяналісты
уверысь час змагаліся за
роўнасць фламандскай і
французскай мовы. Сёння
дасягнутая імі рэальная
двулюннасць, магчыма,
галоўная гарантыві таго, што
Бельгія захаваеца як адзіная
дзяржава.

Вынікі апошніх выбараў у бельгійскі парламент шматлікія палітолагі назвалі першым актам расколу Бельгіі. Галоўным трывумфатаром на выбарах стала партыя «Новы фламандскі альянс», якая выступае за стварэнне асобнай фламандскай рэспублікі, якая, у сваю чаргу, павінна стаць сябрам ЕС.

Адной з фішак партыі падчас выбарчай кампаніі была моўная тэма. Альянс дабіваецца, каб усе, хто пражывае ў Фландрый, на працы і падчас афіцыйных контактаваў ужывалі выключна фламандскую мову. Зараз франкамоўныя грамадзяне ў Фландрый фармальна маюць тыя ж праваў, што і фламандцы.

Акцэнт на моўным пытанні — гісторычна традыцыя фламандскага руху. Фактычна ён паўстаў як рух у абарону сваёй мовы і правоў тых, хто на ёй размаўляе.

Пачаць, аднак, трэба з таго, што адной з прычынаў рэвалюцыі ў Бельгіі ў 1830 годзе, у выніку якой на карце з'явілася Каралеўства Бельгія, было моўнае пытанне. Тэрыторыя Бельгіі да 1830 года ўваходзіла ў склад Нідерландаў, дзе дзяржаўнай мовай была галандская. Нават культурна, этнічна, гісторычна і геаграфічна блізкія да галандцаў фламандцы часта яе не разумелі. Што ўжо казаць пра поўдзень краіны, дзе ўсе размаўлялі па-французску.

Прынятая пасля рэвалюцыі канстытуцыя краіны на словах гарантавала свабоднае ўжыванне ўсіх моваў. Аднак на практицы аказалася так, што прыярытэт мела мова арыстакратаваў і чыноўнікаў. Апошняя карысталіся французскай, якая хутка неафіцыйна стала дзяржаўнай мовай. Так, у Брюсселе, дзе ў 1830 годзе 95 працэнтаў насельніцтва былі фламандцы, не існавала ніводнай вышэйшай школы, дзе бы выкладалі па-фламандску. Зараз у Брюсселе па-фламандску размаўляюць толькі 15 працэнтаў жыхароў.

Дыскримінацыя мовы была часткай больш шырокага дзяржаўнага праекту Шарля Рожэра, аднаго з заснавальнікаў Бельгіі, які публічна заклікаў забараніць «германскім элементам» (так ён называў фламандцаў) займаць высокія дзяржаўныя пасады. Наяўнасць у краіне адзінай мовы ён называў першым прын-

крызіс у парламенце. У адрозненіе ад фламандскіх дэпутатаў, франкамоўныя не жадалі вучыць мову суседзяў і не маглі разумець тэксты законапраектаў, якія ім прадстаўлялі калегі-фламандцы. Адказам франкафонаў стала прапанава падзяліць дзяржаву на два моўныя рэгіёны — Фландрью і Валонію. Адпаведны закон быў прыняты ў 1920 годзе.

Такім чынам, паўсталі франкамоўная і фламандская лінгвістычныя зоны. Межы гэтых зонаў лічацца адначасова адміністрацыйнымі межамі паміж Фландрый і Валоніяй.

Здавалася, фламандцы дабіліся свайго. Аднак змагаючыся за рэальную двухмоўнасць, якую яны часта разглядалі як элемент будучай дзяржаўнасці, фламандцы дзіўным чынам замацавалі асновы бельгійскай дзяржаўнасці. Двулюннасць дала шырокія права для мясцовага самакіравання і моўных меншасці.

Адпаведна Канстытуцыі 1960 года, муніцыпальныя саветы кожнай дзесяці гадоў павінны вызначаць, які лінгвістычны рэжым дзейнічае на іх тэрыторыі. Такая практыка сапраўды правіла. Некалькі муніцыпалітэтаваў за гады існавання закона перайшлі ў іншую моўную зону.

Адначасова моўная меншасць мае значныя культурныя права. Так, 16 бацькоў могуць патрабаваць стварэння для сваіх дзетак асобнага моўнага класа. Моўныя права меншасцяў — настолькі балючае пытанне, што некалькі разоў справа даходзіла да еўрапейскіх судовых інстанций.

Акрамя таго, існуе праблема БруSELЯ, які гісторычна быў фламандскім горадам. Для фламандскіх нацыяналістаў аддаць БруSELЯ франкафонам, якіх там зараз відавочна больш, — то ж самае, што для беларускіх назаўсёды адмовіцца ад тэзісу пра тое, што Вільня — беларускі горад.

Як на практицы падзяліць Бельгію, у тых умовах цяжка сказаць. Для гэтага патрабна каласальная юрдычная праца, ломка традыцый і, перш за ўсё, абмежаванне мясцовага самакіравання і прадстаўніцтва моўных меншасці.

Між іншым, некаторыя гісторыкі кажуць, што нават Кук і Гётхальс — куміры фламандскага руху — таксама былі двухмоўнымі, аднак чамусыці хавалі гэта падчас суду над імі. Аргументы прыхільнікаў такой пазіцыі дастаткова лагічныя. Кук быў гандляром, які даўно прадаваў рыбу ў франкамоўных вёсках. Як ён мог не ведаць французскую мову? Што тэчыцца Гётхальса, то ён працаў на чыгунцы. Па тагачасных правілах, на гэтую працу брылі выключна тых, хто свабодна размаўляў на мове Маль'ера.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

УГА ЧАВЕС

Кантакты з беларускім афіцыйным асобамі, здаецца, не праходзяць марна для венесуэльскага прэзідэнта. Венесуэльскія ўлады напярэдадні вераснёўскіх парламенцкіх выбараў раскрылі змову апазіцыі, якая, быццам, збіраецца арганізаціа падчас выбараў тэрэктыві і замахі. Пралогам для такіх дэкларацый стаў арышт у адным з мясцовых аэрапортавых грамадзяніна Сальвадора Францыска Абарка. Па словам міністра ўнутраных спраў Венесуэлы, Францыска Абарка прыехаў у краіну з мэтай правесці шэраг правакацый, каб дэстабілізаціа сітуацыю напярэдадні выбараў. Пры гэтым рабіць сваю чорную працу ён павінен быў у шчыльным кантакце з апазіцыяй. Францыска Абарка даўно шукаюць кубінскія спецслужбы. Ён лічыцца арганізатарам выбуху на борце кубінскага самалёта ў 1976 годзе, вынікам якога стала смерць 80 грамадзян Кубы. Гавана абвінавачвае яго таксама ў тэракце ў адным з кубінскіх гатэляў у 1999 годзе. У 2000-м усё той жа Францыска спрабаваў забіць Фіделя Кастро падчас яго візіту ў Панаму. Нашто прыехаў Абарка ў Венесуэлу, цяжка сказаць. Апазіцыя сцвярджае, што ніякіх кантактаў з ім не падтрымлівае. Хутчэй за ўсё, арыштаванага адправяць на Кубу.

ЯРАСЛАЎ КАЧЫНСКІ

Хто б мог падумаць, што Качынскі, кандыдат на пасаду прэзідэнта Польшчы ад кансерватыўнай партыі «Права і справядлівасць» (PiS), — паслядоўны каталік і аматар традыцыйных сямейных каштоўнасці — стане кандыдатам ад... геяў. Усё пачалося з таго, што Яцек Адлер, выдавец інтэрнэт-парталу Gaylife.pl, прысвечанага барацьбе сексуальных меншасцяў за свае права, заклікаў «блакітную» грамаду галасаваць за прадстаўніка PiS. Па яго словам, гэта будзе пакаранне для «Грамадзянскай платформы» (PO) і яе кандыдата Браніслава Камароўскага за тое, што яны не жадаюць прымаць закон, што гарантуете хоць якія права аматарам нетрадыцыйных сексуальных меншасцяў — становішчам, якое падтрымлівае грамадзянскія права гомосексуалістаў. Камароўскі хадзіць і называецца сябе лібералам, падчас кампаніі сапраўды заяўлюе, што «пытанне пра шлюбы гомасексуалістаў — гэта выдуманое пытанне». Пазіцыя Адлера адрознівае падтрымкай сярод іншых актыўістаў руху за права гомасексуалістаў. Сам Качынскі не пракаментаваў той факт, што сексуальные меншасці галасавалі за яго. У любым выпадку, іх галасу аказалася занадта мала, каб Яраслаў Качынскі перамог на выбараў.

МУХАМЕД ХУСЕЙН

ФАДЛАЛА

4 ліпеня вялікі аяталу Лівана, 46-хроны бацька ісламскага радикальнага руху «Хезбала» памёр ва ўзросце 75 гадоў у адным са шпіталяў Бейрута. Ён нарадзіўся ў Іраку ў сям'і ліванцаў, якія пазней пераехала на радзіму. Тут Мухамед стаў святым. У «Хезбала» ён адказваў за ідэйную працу пачынаючы з 1982 года, калі іранскія ісламскія фундаменталісты стварылі арганізацыю «Хезбала» ў Ліване. У 1995 годзе амерыканцы ўключылі Мухамеда ў спіс самых вядомых міжнародных тэрарыстаў. Па меркаванню Вашынгтона, менавіта Фадлала быў арганізаторам некалькіх захопаў амерыканскіх грамадзян у Ліване ў 1980-я гады. Усё той жа Мухамед, калі верыць ФБР, меў дачыненне да тэракту ў адной з дыскотэк Бейрута ў 1982 годзе, у выніку якога загінула 80 амерыканскіх салдат. Нягледзячы на такую кепскую рэпутацыю, Мухамед лічыўся дастатково адэватным чалавекам. Ён падтрымліваў тэрмінавы прагрэс, жаночыя руки і нават права жанчын на аборты, прауда, на выключных выпадках. Хадзіць Тэгеран з'яўляецца традыцыйным спонсарам «Хезбала», сам Мухамед дастатково крытычна ставіўся да іранскай палітычнай і грамадской мадэлі, кажучы, што ніхто, уключаючы аяталу Хамейні (лідар ісламскай іранскай рэвалюцыі), не мае манаполіі на прауду.

ВЫДАННЕ

СТАРЫ СЛОУНІК МОВЫ НЕ САПСУЕ

КАМАНДА ЧАСОПІСА «ARCHE» ПЕРАВЫДАЛА БЕЛАРУСКУЮ НАВУКОВУЮ ТЭРМІНАЛОГІЮ

Алесь ГІНЗБУРГ

На мінульм тыдні друкам выйшлі выданні, якім праста наканавана стаць заўважнымі, нягледзячы на «мёртвы сезон» чытацкай актыунасці. Больш за тое — ім наканавана стаць кульставымі. Колькасць адэптаў культуры прадвызначыць наклад збору пад агульной назвай «Беларуская навуковая тэрміналогія», чатырохтомны тэматычны дадатак да часопіса «ARCHE».

Валер Булгакаў славіцца майстэрствам выдаваць таўшчэнныя манаграфіі ды шматсторонкавыя раманы пад вокладкай штомесчынага часопіса, кожны нумар

якога даўно ўжо ўспрымаецца як асобны навукова-мастацкі праект, але гэты «сціплы дадатак» пабіў усе рэкорды фаліянтнасці. Ці жарты — пад вокладкамі чатырох пульхных кніг былі сабраныя факсімільныя адбіткі 28 тэрміналагічных слоўнікаў, выдадзеных у БССР з 1922 па 1934 гады, падчас працы легендарнага Інбелкульту.

Культ Інбелкульту

Менавіта тады, у перыяд беларусізациі, мела месца магутная хвала адраджэння беларускай мовы ва ўсіх сферах. Як зазначае ў прадмове ўкладальнік праекта, гісторык мовы Сяргей Запрудскі, «у пачатку 1930-х гадоў для беларускай кнігавыдавецкай практикі ўжо не існавала «недаступныя» напрамкаў і тэм, якія не маглі быць реалізаваныя пры дапамозе беларускай мовы». Вядома ж, адбываўся і адзін з самых важных працэсаў развіція мовы — утварэнне новых словаў ды тэрмінаў.

Падрыхтоўкай слоўнікаў — танютаў брашурак, якія рассыпаюцца ў руках тых, хто замовіць іх у Нацыянальнай бібліятэцы, — займалася спецыяльная тэрміналагічная камісія, створаная ў 1921 годзе. У яе гуманітарную секцыю ў розныя гады ўваходзілі Язэп Лёсік, Янка Купала, Змітрок Бядуля. Прыводазнаўчую прадстаўлілі, між іншых, фізік Леў Дашкевіч ды географ Мікола Азбукін, а самымі навукова падрыхтаванымі з таварыства, па словах Запрудскага, былі сябры матэматычнай секцыі Лявон Більдзюкевіч і Аляксандр Круталевіч. З

1922 па 1928 год выхад усёй серыі слоўнікаў курыраваў «неадменны Інстытут Беларускіх Культуры» Вацлаў Ластоўскі — зачэмка пра гэта любоўна вынесеная выдаўцамі на форзац першых тамоў выдання.

Танютаў брашуракі — салідная справа. Выпрацаваная тэрміналогія дазволіла пашырыць беларускамоўную адкукацыю: толькі за 1926 год было выдадзена 35 пазіцый падручнікаў на беларускай мове. І ўсё было б добра, але ж... З 1934 года тэрміналагічных выданняў у СССР не з'яўлялася аж да 1962-га. І, як сведчыць наша сённяшняя моўная рэальнасць, гэта былі ўжо зусім іншыя тэрміны...

Расстраляныя тэрміны

«Бачыш — выпускі 21 і 23 ёсць, а 22-га няма», — паказвае вярстальнік Віталь Рыжкоў нумарацыю трэцяга тому. Яго задачай было апрацаваць у «фоташоце» кожную адсканаваную старонку, каб яна стала чытэльнай. «Гэта не памылка. 22 том сапраўды не выйшаў, іштота ўжо трыццаты гады...»

«Паводле законаў таго часу, творчы нарабак аўтара арыштоўвалі разам з аўтарам», — тлумачыць гісторык Алесь Пашкевіч, — таму і мелі месца такія «прагалы». Яго роля ў выданні слоўніка, якён кажа, была «чыста тэхнічнай»: ён замаўляў кіраванне слоўнікаў у Нацыянальнай бібліятэцы і забіраў адтуль электронныя файлы. Так што слова «факсіміле» ўжываюць не зусім карэктна: выданне «стэрэатыпнае» і па сваім паходжанні нагад-

вае хутчэй канспект выдатніка вучобы, пераняты ўсёй групай перад сесіяй. Бібліятэкарі не дазволілі расшыць парытэтныя брашуракі па аркушыкі, таму на некаторых старонках літары загінаюць ўверх, скачуць. Але тэкст чытэльны. Кранальна глядзіцца пасярод аркуша памерам А5 натураны выгляд слоўніка вайсковай тэрміналогіі, змешчаны ў томе 4, — па зразумелых паходна-палявых прычынах, яго у 1920-я гады выдавалі ў кішэнным фармаце...

Моўная геалогія

Нават паверхневае гарантаване скарбу лексікаграфіі сведчыць: мары збываюцца. Цяпер усе гэтыя напаўміфічныя «канцавосі» ды «судзіны» — як на далоні, пад рукой, пад адной вокладкай, і можна лёгка выцягваць іх з паліцы падчас працы. Грамадазнаўства і педагогіка, мінералогія і тэхніка, сама сабой — медыцына, літаратура, алгебра... Слоўнікі найчасцей перакладныя — з рускай мовы, зразумела, але часам дадаецца і трэцяя, дапаможная, мова: у анатамічным слоўніку гэта, зразумела, лаціна, у «хемічным» чамусыці ідыш, у «геолёгічным» — нямецкая. Ёсць нават беларуска-літоўскі слоўнік спецыяльных тэрмінаў — была патрэба і ў такіх. Усё па вышэйшым разрадзе і адпавядае моўным нарматывам. Тагачасным.

«Гэтыя слоўнікі не маюць працтычнага значэння ў нашы дні, толькі гісторычнае, — мяркую гісторык Алесь Пашкевіч. — Беларусаў гадавалі на іншай

мове. Цэлія пакаленні прывучаныя гаварыць іншай». І менавіта таму, дадам ад сябе, слоўнікі гэтыя для кагосяці могуць выглядаць наўні, як бабульчыны казкі. Але адной рэчы не зменіш: гэта класічны слоўнікі. Зразумела, яны не маюць кадыфікацыйнай моўы, але ніхто не забараняе браць іх да ўвагі сучасным носьбітам мовы. Менавіта з гэтых выданняў у 1980-я і 1990-я нашы пісьменнікі выцягвалі рэдкія слова, якія ліха ўкручвалі ў штодзённую гаворку: так пайсталі «асадка», «атрамант» ды шмат чаго іншага. (Паэтка Вера Бурлак нават прыдумала адмысловую назову для таких словаў — «геалагізмы» — новыя слова, выкананыя ў старых кнігах).

Перакладчыца мастацкай літаратуры Кацярына Маціеўская — адна з першых пакупніц слоўніка. «Я лічу, што ён мае вялікае практычнае значэнне, — кажа яна. — Зразумела, не ўсё, але ж ладную частку знойдзенай тут лексікі я буду ўжываць у сваіх перакладах, калі гэта спатрэбіца». Гэта можа спатрэбіцца для стварэння познага стылю або для пошуку яскравага сіноніма, або для таго ж «геалагічнага» вяртання ў сучасную мову нейкага ўдалага новатвору 1920-х гадоў. Адрасаты перавыдання, мяркую Кацярына, — лінгвісты, літаратурныя работнікі, даследчыкі мовы, а таксама самае широкое кола чытачоў, якія жадаюць карыстацца беларускай мовай у сваёй прафесіі.

Замовіць яго можна ў распавядальнікаў часопіса «ARCHE» (www.arche.by).

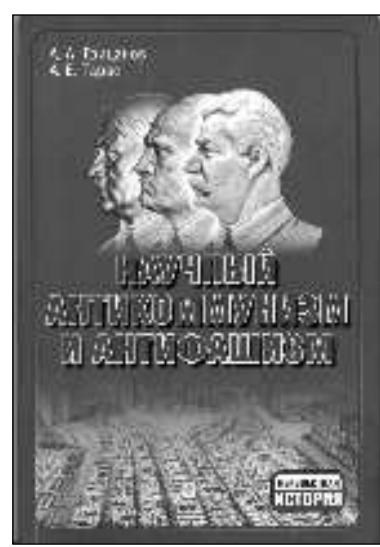
ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

Анатоль Тарас: «Я ПІШУ ХУТКА...»

Аляксей ХАДЫКА

У Гістарычнай майстроўні на вуліцы Сухой у Мінску адбылася прэзентация чарговай, дзвеятай, кнігі з серыі «Неізвестная история». Куратарам, кіраўніком і адным з аўтараў яе з'яўляецца вядомы былы савецкі суперагент Анатоль Тарас.

Пачаўшы з 1992 года выдаваць часопіс «Кэмпo: боевые искусства вчера и сегодня», Тарас апошнімі гадамі не менш рапушча бярэцца за падрыхтоўку гістарычных і паліталагічных выданняў, якія пякаўца хутка, бы піражкі. Ядомасць прадукцыі розная: «Істория имперских отношений: белорусы и русские. 1772–1991», дзякуючы ўдзелу ў працы шэрагу спецыялістаў-даследчыкаў, успрымалася станоўча, нягледзячы на балю-

частъ узнятай праблематыкі і спробы дзяржавы не дапусціць выхаду кнігі.

Прадстаўленне дзвеятага выдання серыі «Научный антимонизм и антифашизм» таксама адбывалася з помпай і прэтэнзіяй на стварэнне «суперкнігі», якую дэманстравалі саўтары

— Анатоль Тарас і Аляксандар Грышанаў. Каб не ўзікала сумненняў у сур'ёзнасці працы, побач з прозвішчамі калег па пяры пазначаніях іх навуковых рэгалій — кандыдатаў педагогічных і філософскіх навук адпаведна.

Аўтары патлумачылі, што ў такой краіне, як Беларусь, кніга, задуманая як лістэркавы адказ на колішні абавязковы курс ВНУ па «навуковым камунізму», мае асабліва важнае значэнне. Гэта навукова-культурная правакацыя, якая прымусіць грамадства думаць, прапанаваць выклад таталітарнай ідэі — ад «трацкізму-ленінізму», праз яго рэвізію ў сталінізм і да фашизму і нацыянал-сацыялізму, які аўтары разглядаюць як «недаразвіты камунізм». Атакуючы прысутных кідкімі вызначэннямі кшталту «камунізм — прыродны стан маргіналаў», Тарас дэкларараваў, што кніга адрасуецца «нармальнym людзям», бо спрэчкі па ідэалагічных пытаннях, якія па нацыянальных, не маюць карысці. Тым болей што маргі-

налізованая большасць і так не чытае кнігі.

Заявіўшы, што яны «ствараюць кнігі хутчэй, чым некаторыя пішуць лісты», аўтары ўсё ж такі призналі кампілятыўныя характеристыкі выдання, бо яны «сціпла выцягнулі разумнае з разумных кніг». Кніга сапраўды нагадвае кампіляцію звестак па гісторыі калектывісцкіх ідэй, пачынаючы ад антычнасці, і іх крытыкі расійскімі і заходніеўрапейскімі філософамі XX стагоддзя. А таксама карткае выкладанне ідэі і сацыяльных практик ленінізму-сталінізму, італьянскага фашизму і нямецкага нацыянал-сацыялізму з вывядзеннем кідкіх паралеляў у іх інтытуціяльным увасабленні і дзеянісці іх правадыроў.

Скажам, пра канцлагеры, душабубкі, сістэму пропаганды. Тэзіс Тараса пра тое, што свае кнігі ён піша найперш для беларусаў, адразу выклікае пытанні што да расійскай мовы выдання (зрешты, традыцыйнай мовы серыі), так і да вялікага бібліографічнага спісу, дзе, за выключэннем адной беларускай пазіцыі, усе астатнія — рускія. Не прыгадана і барагатае єўрапейская бібліографія прадмета. Рускую мову выдання Аляксандра

Грышанаў патлумачыў жаданнем прапанаваць кнігу «для шырокага кола людзей», маўляў, так з ёй азнаёміцца больш чытчачоў, а ігнараванне заходніх крываці — тым, што рускамоўны чалавек успрымае такія спасылкі як «выпендрыванне».

Прысутныя на прэзентацыі гісторыкі Захар Шыбека і Кузьма Козак, адзначыўшы вялікі аў'ем працы і значэнне дэканструкцыі камуністычнай ідэі ў беларускім кантэксце, зварнулі ўвагу на вялікую колькасць дробных факталаґічных памылак у кнізе. Гэта не засмуціла аўтараў, якія працягнулі дзяліцца грандыёзнымі планамі — ні больш ні менш як «перакуліць свядомасць беларусаў».

«Лукашэнка ўжо агучыў мой тэзіс: «Масква — галоўны вораг Беларусі», дойдзе і да іншых», — рэзюмаваў Тарас. Галоўнае — «закідаць ідэі ў інфармацыйную прастору». У бліжэйшы час пааўсяцца закрануць самую табуізаваную тэму найноўшай гісторыі — партызанскі рух у Беларусі, а таксама тэму сацыялістычных перакананняў «айцоў БНР», якія і перадызначылі праблемы нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва ў Беларусі ў першай трэці XX стагоддзя.

СПАДЧЫНА

МАЦІ БОЖАЯ АПЯКУНКА БЕЛАРУСІ

Аляксей ХАДЫКА

У самыя доўгія летнія дні
і кароткія ночы штогод
усё болей хрысціян
розных канфесій і праста
неабываючых да прыгажосці
людзей з Беларусі і з-за яе
межаў кіруючца ў запаветны
куток на поўначы Міншчыны.
Паломнікаў і турыстаў
вабіць санктуарый Божай
Маці Будслаўскай, цудоўны
абраз і велічны касцёл,
упрыгожаны фрэскамі і не
менш знакамітым, чым
абраз, разъбяным алтаром.
Будслаў — рэдкае ў Беларусі
месца, дзе слава цудадзейных
святыняў спрачаецца з іх
мастацкай дасканаласцю.
У гэтym годзе ў свяце, якое
прайшло 1–2 ліпеня пад
дэвізам «Марыя — выбраная
дачка Айца Нябеснага», узяло
удзел больш за 50 тысяч
вернікаў з Беларусі і суседніх
краін, толькі на ўрачыстай
месе прысутнічала 17 тысяч
чалавек.

Маці Божая Будслаўская

Алтар 1649

Новы касцёл 1767-1783

Падарунак Аляксандра

Гісторыя Будслава пачыналася ў 1504 годзе, калі Вялікі князь Аляксандр падараў віленскаму кляштару бернардынцаў сваім прывілеем паселішча Буду і 600 моргаў лесу над ракой Сервеч. Толькі што скончылася спусташальная вайна з маскоўскім князем Іванам III, якая прывяла да агромністых страт на ўсходзе дзяржавы, пазбегнуць якой не дапамог нават шлюб Аляксандра з дачкой Івана III Аленаі. Можа, невыпадкова ў 1504-м краіну пакінуў юнак Францыск Скарына, едучы навучацца ў Кракаўскім універсітэце. Далей ад турботаў татарскіх набегаў з Крыму, што будуць пляжы землі ВКЛ у наступныя гады.

Выставіць храм у атрыманых валаданіях бернардынкам даўялося не адразу — толькі ў 1589 годзе паўстаў драўляны касцёл і кляштар, замяніўшы невялікую драўляную капліцу, што стаяла з 1530-га. А сапраўдная прыцягальнасць і слава Будслава пачалася са з'яўленнем тут знакамітай выявы Маці Божай з дзіцяткам Хрыстом. У адрозненне ад большасці сакральных святыняў нашай краіны, гісторыя выявы Багамаці, якая прыцягвае на поўнач Міншчыны бясконную плынь паломнікаў, добра вядомая дакументальнана — з надпісу на адвароце палатна, на якім вобраз намаляваны алейнымі фарбамі ў традыціях рэнесанснага мастацтва. А таксама з касцельных дакументаў і прысвечаных пудатворнаму абразу кніг, першай з якіх стаўся вопіс 42 цудаў, якія здарыліся пасля 1617 года разам з гісторыяй шэдэўра, складзенай прыёрам Элеўтэрыем Зеляевічам у кніжцы «Задыяк на зямлі» (Вільня, 1650).

Слаўная цудамі

Моцная вера рабіла незвычайніцкія чуды з тымі, хто звяртаўся да апекі Будслаўскай Божай Маці. У 1617 годзе яна вярнула зрок пяцігадоваму Язэфату Тышкевічу, якога ўдзячныя бацькі пакінулі на служэнне ў кляштары.

У 1632 годзе — дапамагла вызваленню палоненага ў паходзе на Москву Яна Вронскага, ротмістра з харугвы вялікага гетмана Яна

Кішка, пасля малельнай просьбы яго сябра Лукаша Уладоўскага, які ахвяраваў залатую карону на галаўе немаўляткі Хрыста на абрэзе.

У 1638-м — ажыўіла чатырохгрудовую Сафію Бужынскую, якая ўтапілася ў сажалцы. І гэтаксама дзесяцікі разоў — вяртала здароўе, гайлі раны, вызываючы ад душэўных пакут людзей рознай веры, Салакай ахвяраваў выяву Марыі з Хрыстом касцёлу, а сам застаўся ў кляштары і с'ё законе св. Францішка сваё жыццё закончыў.

Абрэз — не праста прыгожая выява жанчыны ў белым галаўным уборы, чырвонай сукні і аздобленым карункамі зялёнym плашчы-мафоры, якая тримае на руках апранутага ў ўзялікі земна-жоўты плашч дзіцятка Хрыста, выкананы мастаком з характэрнай для жывапісу новага часу пластичнасцю і мяккасцю. Прыгажосьць жывапісу прыхаваная пад падарункамі пашаны — срэбнай штатай-сукенкай і ажурнай рамай, работай бернардынцаў-злотнікаў Плонскага і Росьмана, створанай і ахвяраванай у сярэдзіне XVII стагоддзя. На срэбнай пласцінцы праглядае плод граната, які Хрыстос падае Маці левай рукой — знак сімвалізму рэчаў, якім поўніца мастацтва Рэнесансу: вобраз жыцця, адзінай царквы і яе шматлікіх вернікаў, згуртаваных, бы зярніткі ў сакавітым чырвоным плодзе.

Шэдэўры старадаўняга мастацтва

Не меншым цудам за тыя, пра якія вернікі пакідалі ўдзячныя пасы ў шматлікіх паперах, калісьці прымацаваных да сцен храма, стаўся цуд працы чалавечых рук — урачысты і велічны разъбяны алтар з драўлянымі залочанымі

постацямі святых, якія рытмічна размешчаны ў два ярусы на ўзялікі зямлі фоне: у нішах паміж стройнымі карынфскімі калонамі і на дэкаратыўна разарваным карнізе. Стыль грандыёны, вельмі святочны, калі элементы разьбы ў пазалоче і серабрэнні зязюць у алтарах, як каштоўныя камяні на ўзялікі аксаміце, квітнеў у Беларусі ў першай палове XVII стагоддзя і ўвасобіўшася ў аздабленні дзесяткаў храмаў.

Але вось бяда — полымя варварскіх казацкіх набегаў і вайны

Батыста Мантаны (1543–1621), выдадзены ў 1624 годзе ў Рыме яго вучнем Джавані Сор'я.

А паміж ідэяй перспектывнага алтара і яе ўвасабленнем у Будславе разъбяром Грамелем ляжаў праект яшчэ аднаго італьянца, прыдворнага майстра каралі і вялікага князя Уладзіслава IV Вазы Джавані Баціста Гіслені, які пленна працаў у Рэчы Паспалітай у сярэдзіне XVII стагоддзя. Так у Будславе, стварыўшы непаўторнае атачэнне выявы Божай Маці, паўстаў першы свайго кшталту на землях Літвы і Кароны алтар з аптычнай перспектывай — шадэўр скульптуры стылю барока. І вось яна — сіла мастацтва — дагэтуль сярод паломнікаў існуе перакананне, што дотык рукою да кожнай з постацяў святых у алтары нясе аздараўленне. Праўда, пацёртая пазалота скульптур сведчыць: дотык варта замяніць малітвой і сузірнинем.

Жыццё ў стагоддзях

У 1767–1783 гадах устыч са старым касцёлам бернардынцы ўзнеслі новую трохнефную базіліку Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі, чый двухвежавы фасад пластычнай сімфоніяй калон, пілястраў, карнізаў і фігуруных нішаў узносіцца над галоўнай Краснай плошчай мястэчка. Будслаўскі алтар даўно заняў месца ў яго галоўным алтары, набываючы ўсё большую вядомасць, часова зменшаную толькі скасаваннем кляштару ў 1859 годзе расійскай уладай. У міжваенны час ён увайшоў у лік дзесяці цудадзейных выявав Божай Маці ў Віленскай дыяцэзіі, разам з касцёлам шчасліва пазбег знішчэння пасля прыходу ў 1939-м Саветаў.

Аднаўленне незалежнасці Беларусі расставіла ўсё на свае месцы. У 1992 годзе ў Будслаў да Багародзіцы рушылі першыя афіцыйна дазволеныя пілігрымкі. 2 ліпеня 1996-га ў папскім пасланні Яна Паўла II Маці Божая Будслаўская была абвешчана патронкай Мінска-Магілёўскай архідіяцэзіі — апякункай Беларусі. А ў 1998-м на алтар ляглі адмысловыя папскія кароны.

Тысячы людзей ідуць у Будслаў, каб бачыць дэвісную прыгажосць велічнага санктуарыя, створанага рукамі геніяльных мастакоў. Каб адбыць урачыстую імшчу і прыгодаць з запаленымі свечкамі ў начым шэсці па пляцы перед касцёлам, калі, здаецца, вогненная рака цячэ следам за алтаром. Каб прыгодаць старонкі гісторыі, станаўленне тут беларускага школьніцтва ў Будслаўскай гімназіі, паўсталай у 1917 годзе. І славутых ураджэнцаў гэтых мясцін — купалаўскую «Паўлінку», Паўліну Мядзёлку, старшыню Рады БНР на эміграцыі, у Канадзе, Вінцэнта Жук-Грышкевіча. Паўтарыць слова малітвы да Маці Божай Будслаўскай: «...Апякунка наша, Карапева наша, дапамагай нам, кіруй намі, апякуйся намі. Тваёй абароне аддаёмся, святая Маці Божая. Амен.» У 2013 годзе споўніца 400 год, як наці Будславам свеціць яе незгасальная зорка.

Гэта ўсё варта бачыць і ведаць, бо з малых старонак малых мясціцак і вёсак складаецца вялікая гісторыя краіны.

КУЛЬТУРА

16

ІМПРЭЗА

«GODS TOWER»: ВЯРТАННЕ ГОДА

Анатоль МЯЛЬГУЙ

Не паспелі адгрымечь апошнія акорды фестываля «Вe-2gether» і «Купальская кола», як аматараў беларускай рок-музыкі запрасілі ў сталічны клуб «Рэактар» на новую музычную імпрэзу экстрэмальнай скіраванасці. Але гэта быў не проста шараговы канцэрт, кшталту прэзентацыі альбо тэматычнага фэсту, гэта быў акт паўнавартаснага вяртання на сцену зоркі айчыннага англоўнага pagan-metal — гурта «Gods Tower» («Вежа Багоў»).

Нагадаю, што гомельскі гурт «Gods Tower» быў утвораны ў 1989 годзе гітарыстам, кампазітарам Аляксандрам Ураковым і вакалістам каманды Леслі Найфам (Lesley Knife — Слава Наважылаў). За час існавання «Gods Tower» музыкантамі былі запісаны і выдадзены некалькі значных альбомаў, якія дазволілі крытыцы і слухачам па ўсёй тэрыторыі СНД і Еўропы казаць пра «Gods Tower», як пра легенду славянскага pagan-metal.

На жаль, гурт праіснаваў да 2002 года, калі музыканты па розных прычынах вырашылі разысціся і адыйсці ад сумесных выступленняў. У наступным годзе памёр лідар і заснавальнік «Gods Tower» А. Уракоў.

І вось прараз восем гадоў маўчання «Gods Tower» і яго цяперашні лідер вакаліст Леслі Найф абвясцілі пра вяртанне на сцену іх гурта. Па словах музыкантаў, да гэтага кроку іх прымусілі розныя абставіны, але асноўная — звароты слухачоў і прыхільнікаў «Gods Tower» па ўсёй краіне. Гэта таксама стала магчымым,

калі знайшла замена гітарысту А. Уракову, месца якога ў гурце цяпер займае Зміцер Лазарэнка, вядомы па ўдзеле ў гомельскай камандзе «Бан-Жывіба».

Даведаўшыся пра вяртанне «Gods Tower» на вялікую сцену, прыхільнікі «цяжкай» рок-музыкі больш стала гурута, як і прадстаўнікі маладой metal-генерацыі, без асаблівых праблем запоўнілі залу клуба «Рэактар», у якой, нягледзячы на летнюю спякоту, не засталося вольных месцаў. Тым больш, што арганізаторы канцэрта-вяртання «Gods Tower» абяцалі яшчэ адну

музычную сустрэчу — з блізкім па духу і стылю «Gods Tower» гуртом «Znich».

Менавіта «Znich» і распачаў гэта свята «цяжкага металічнага гучання». Каманда Алеся Таболіча нагадала слухачам лепшыя песні з розных альбомаў каманды. У іх выкананні працуялі такія хіты, як «Ярыла», «Атрут», «Каляды», «Чорны Зыніч», а таксама кампазіцыі з найноўшага іх альбома «Мроя». Дарэчы, гэта выступленне гурта можна было бы лічыць і презентацыяй. Но «Znich» не так даўно з дапамогай кампаніі «Будзьма беларусам!» выдаў новы дыск, на якім у фармаце трэх записаны альбом «Мроя» і новы відэакліп на галоўную песню. Але гэта не ўсё: на дыску змешчаны амаль усе лепшыя альбомы гурта «Znich» мінулых гадоў. Таму гэта выданне ўяўляе сябе немалую фанаграфічную каштоўнасць для прыхільнікаў беларускамоўнага pagan-metal.

Што тычыцца слухачоў, многія з якіх прыйшлі вітаць адраджэнне легенды «Gods Tower», з задавальненнем успрынялі і беларускамоўны pagan-metal у выкананні «Znich». Бо ў музыцы гэтай каманды адчувалася не толькі павага да народных музычных крыніц, але і магутнасць гукавога напору гурта, якія спалучае шмат якіх «цяжкіх» стыляў, ад death і black да symphonic metal.

Пасля завяршэння сету гурта «Znich» Алесь Таболіч, які дэманстраваў не толькі свой «паганскі» гроул, але і малаянічыя татуіроўкі на аснове нацыянальнага арнаменту, паклікаў на

сталічную сцену гамяльчан з «Gods Tower». Траба сказаць, што гады змянілі музыкаў зневесне, але не змянілі іх прыхільнікі да славянскіх каранёў у музыцы, да экспрэсіўна-вітуознага «металічнага» выканання песен.

У гэты дзень, быццам бы па заяўках шматлікіх фанаў, музыканты «Gods Tower» на адным уздыху нагадалі лепшыя песні гурта з розных альбомаў. Так, добрым падарункам тым, хто ў гэты дзень прыйшоў вітаць любімых выкананіц, сталі кампазіцыі «Civilizations», «The Eerie», «Rising Arrows» і іншыя хіты каманды. Уражанне пра тое, якім будзе новы альбом «Gods Tower» пад называй «Steel Says Last», у слухачоў склалася паводле зместу песні, якую Леслі Найф называў «Пра лётчыкаў». Што тычыцца выкананічай манеры Леслі, то яна засталася адпаведнай: вакаліст «Gods Tower» пераўтварае кожную песню ў своеасаблівае шоу, відзе няспынны дыялог са слухачамі.

Асобна хацелася б спыніцца на інструментальным складніку музыкі Gods Tower. Безумоўна, «старыя» прыхільнікі музыкі і класічнага гучання гурта стараліся парыўнаўваць гітарнае выкананне былога гітарыста А. Уракова і цяперашняга — Д. Лазарэнкі. Гэтыя музыканты ў чымсьці аднолькавыя, граюць у амаль падобных манерах, але галоўнае — іх аб'ядноўвае прыхільніцтво да pagan-metal як крэда «Gods Tower». Таму змены ў складзе каманды слухачамі былі ўспрыняты з разуменнем і з шчырымі пажаданнямі «Gods Tower» новых музычных адкрыццяў.

СВЯТКАВАННЕ

АСВЯЧЭННЕ ГРУНВАЛЬДСКІХ ХАРУГВАЎ

Рэканструяваныя беларускімі мастакамі і гісторыкамі харугвы, пад якімі беларускія ваяры ўдзельнічалі ў Грунвальдской бітве, былі асвечаны ў Мінску ў Архікатэдральным касцёле імя Найсвяцейшай Панны Марыі 6 ліпеня а 18 гадзіне.

Таксама 8 ліпеня а 17 гадзіне ў Сядзібе ПБНФ адбыўся круглы стол, прысвечаны гісторычнай ролі Вітаўта Вялікага, Грунвальдской бітве і яе ўплыву на далейшае развіццё єўрапейскіх краінаў. У працы круглага стала прынялі ўдзел старшыня Рэспубліканскага грамадскага аргкамітэта па святкаванню 660-годдзя Вітаўта Вялікага і 600-годдзя Грунвальдскай (Дубровенскай) перамогі, доктар гісторычных навук Анатоль Грыцкевіч, акадэмік інстытута гісторыі АН РБ Міхась Касцюк,

доктар гісторычных навук Юрыя Бахан ды іншыя навукоўцы.

Акрамя таго, паводле інфармацыі аргкамітэта, 9 ліпеня на тэрыторыі літаратурнага музея Максіма Багдановіча адбудзеца музычны фэст, у якім прымуць удзел гурты гісторычнай музыкі і духоўны хор. А таксама выставка суполкі «Пагоня» з называй «Грунвальд за смугу часу».

Нарэшце, 13 ліпеня па адрасе Машэрава, 8 адбудзеца вернісаж выставы твораў дзяцей і моладзі «Грунвальд у нашай памяці».

Нагадаем, з 15 па 18 ліпеня адбудзеца выпраўа беларускай дэлегацыі ў Польшчу на Грунвальдскае поле для ўдзелу ў рэканструкцыі гісторычнай бітвы. Тым, хто 15 ліпеня плануе застацца ў Мінску, аргкамітэт прапануе ўвечары сабрацца ў кавярні «Грунвальд» для адзначэння 600-годдзя вялікай перамогі беларускіх продкаў.

Паводле інфармацыі аргкамітэта

СВЯТА

АСВЕТА — ШЛЯХ ДА НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

Аляксей ХАДЫКА

Накіраваўшыся ў 863 годзе ў Вялікую Маравію для перакладу царкоўных кніг з грэцкай мовы на славянскую і навучання славян пісьменнасці, будучыя раўнаапостальныя святыя Кірыл і Мефодзій не ведалі, што напачатку 1990-х свята ў іх гонар зробіцца адзінным дзяржаўным і рэлігійным святым двух краін — Чэхіі і Славакіі.

Ва ўтульным дворыку Чэскай амбасады ў Беларусі па Музычным завулку, дзе адноўлены рэстарація дух старога Мінску чым-сі нагадвае атмасферу чэскай сталіцы, надзвычайні і паўнамоцны пасол Чэхіі ў РБ спадар Йіржы Карас 7 ліпеня шчыра прывітаў гасцей, запрошаных з прычыны свята. А менавіта — дыпламатичны корпус, прадстаўнікі творчай, навуковай, палітычнай эліты Беларусі, а таксама журналістамі.

Спадар пасол падкрэсліў, што адкудаць і асвета зрабіліся тымі маральнімі і духоўнымі асновамі, дзякуючы якім дзейнасць Кірыла і Мефодзія праклала шлях да незалежнасці славянскіх дзяржаў.

Заяўленае амбасадарамі жаданне ўмацоўваць супрацоўніцтва Беларусі і Чэхіі прараз культуру літараліту на вачах у гасцей ўвабралася ў чарговую мастацкую выставу беларускіх жывапісцаў,

якую амбасада адчыніла ў спецыяльной зале ў цокальным паверсе свайго будынку.

Гэтым разам і тэма яе была адпаведнай — царква, духоўнасць, асвета ў славянскіх землях. А свае жывапісныя і графічныя творы прадставілі знакамітая Георгі Паплаўскі, Владзімір Савіч, Арлен Кашкуневіч, Валеры Шкаруба, а таксама больш маладыя мастакі Беларусі Алена Бархаткова, Дзяніс Барсукоў і іншыя.